

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מְתוֹרְתֶךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

כיבוש ארץ ישראל הוא כיבוש של תורה.
בכח התורה אפשר בקלות לכבוש את הארץ,
ולא משנה העונקים שיהיו בה.

[מתוך השיעור 'תמימות בשליחות']

שלח תשפ"ג

שלח ה'תשפ"ג

חובה ונדבה 24
קול שמחה
זכרון הציצית וסוד הפנים

הסיפור החסידי 26
ילד המזל
רבי איתמר מנדבורנה

הניגון החסידי 27
ניגון מספר 536
ניגון מי' אדר ב' תשפ"ב

מענות ותשובות 28
תשובות הרב לשואלים
למה לא להתחבר לה' דרך כל
האמונות והתרבויות ומה עושים
כשהשליחות 'מייבשת'

פְּאֵצוֹר לְעֵלְיָס 29
וְלֹא תִתְּרוּ
רְצִי יִלְמְדוּ אוֹתָנוּ פִּיצֵד נֶעֱמַד עַל הַמִּשְׁמֶר
וְלֹא נִתְּנָן לַמַּחְשָׁבוֹת לֹא טוֹבוֹת
לְהַפְּנִס לָנוּ לְרֹאשׁ

שליחי משה 04
נקודה מעובדת
לפעול במציאות מנקודת המבט של משה

תמימות בשליחות 05
מדת האמת בפרשת שלח
כנות ותוקף בשליחות
מתוך התקשרות למשה רבינו

שליחות לדעת משה 11
25 שנה לאולפנת לבונה
סוד השליחות ממבטו של משה רבינו –
תיקון חטא המרגלים

התבוננות עדכנית 15
לקו"ת שה"ש ד"ה "לריח שמניך טובים"
התבוננות מתוך תמונת עולם מדעית

קריאת התורה בארץ ובחו"ל 21
חיבור חו"ל וא"י
המשמעות הרוחנית של ההפרש
בקריאת חומש במדבר בין א"י לחו"ל

תיקון הבושה 23
פרקי אבות – פרק ג משנה יא
לא להתבייש ביהדות שלי

העלון מופק ע"י עמותת אוהבים להיות יהודים

לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il

עריכה: אביב מויאל | עיצוב: דעה צלף אביחיל | מערכת: הרב יוסף פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל בית ישראל ובכללם לקוראי עלון **נפלאות** היקרים. לפניכם גליון **לפרשת שלח**, מלא בכל טוב כתמיד.

מה בגליון?

ארבעה שיעורים באמתחתנו השבוע - בר מצוה לנכד הרב, ברכה לאולפנת לבונה לרגל 25 שנים, חלק מתשורה לחתונת נכד הרב וסוד ההפרש בין אר"י לחו"ל בקריאת פרשיות חומש במדבר.

בשיעור מכר המצוה לנכד הרב - **תמימות בשליחות** - היוצא מסיפור **המרגלים** בפרשתנו, עוסק הרב **במידות הנדרשות לעבודת השליחות** מתוך התקשרות **למשה רבינו** - אמת, כנות ותוקף בשליחות.

השיעור השני - **שליחות לדעת משה** - ברכת הרב **לאולפנת לבונה** לרגל 25 שנים לקיומה, ממשיך את העיסוק ב**סוד השליחות**, והפעם **מתוך נקודת המבט של משה רבינו** - תיקון חטא המרגלים.

השיעור השלישי - **התבוננות עדכנית** - מסביר שעבודת **התבוננות צריכה להתעדכן מדור לדור**, בהתאם לשינויי המנטליות, ונותן דוגמה נפלאה **להתבוננות חדשה בבריאה יש מאין**, לפי מושגי **המדע המודרני** ובהתאם לראית עולמו את **המציאות כמתפתחת מלמטה למעלה**.

ונחתום את חלק השיעורים עם שיעור קצר על ההפרש בין **קריאת התורה בארץ ובחו"ל**, משמעותו הרוחנית ועבודת החיבור בין בני ארץ ישראל לבני חוץ לארץ.

וכמובן, אחרי שבוע כזה, משגרת המערכת **ברכת "מזל טוב מזל טוב!"** לרב ולמשפחתו, **לרגל השמחות שהוזכרו כאן** בפירוש ולרגל שמחות נוספות השבוע - **לידת נין והוצאת ספר חדש**.

סדר הלימוד לשבוע פרשת קרח הבעל"ט: נ"ך יומי - **עזרא** פרקים ג"ט; משנה - **יבמות** פרק ו.

שבת שלום ומבורך,

המערכת

להקדשת הגליון או מדור לזכות או לע"נ יקיריכם

שלחו הודעה לאלעזר במספר 052-5065243

הגליון מוקדש לעלוי נשמת **רחל בת דקליון** - נלב"ע שבת י"ד סיון תשפ"ג

נקודה

מעובדת מתוך שיעור

שליחי משה

יתקבלו במציאות כראוי.

היכולת לפעול כך מתחילה, בעצם, מאימוץ דעתו־מבטו של משה על המציאות – מעבר מ"דעת תחתון" שלנו ל"דעת עליון" המסתכלת על המציאות מלמעלה. על משה רבינו עצמו נאמר "תִּמְנַת הוֹי' יביט" – הוא מביט על העולם מנקודת מבטו של ה' ולעיניו נגלית "תִּמְנַת [המציאות שרואה] הוֹי'", כביכול. מנקודת המבט הזו הכל טוב – הכל מתוכנן בהשגחה פרטית והולך אל היעד הנכון – ואין כל מקום לחשש. את נקודת המבט המיוחדת הזו, בה התייחד משה, הוא מעניק בעינו הטובה לכל עם ישראל כשהוא נותן לנו את התורה, "תורת משה". לכן הביטוי המיוחד לתפקידם של השלוחים הוא "לתור את הארץ" – את השליחות צריך לעשות מכח התורה.

נקודת המבט של התורה מודדת את המציאות באופן הנכון – היא נותנת את המשקל האמתי בתוך המציאות לעם ישראל, כגורם החשוב והמשפיע על כל העולם; היא מדרגת את כל הבריות לפי ידיעת התורה ושמירת המצוות שלהן; היא מזהה את ארץ ישראל כמרכז החשוב והמשמעותי, העומד במרכז התמונה, שמתוכו ומכוחו מסתכלים על שאר העולם. כמובן, כאשר מאמצים מבט כזה על המציאות כיבוש הארץ, ואף העולם כולו, הופך להיות משימה קלה ופשוטה.

"שלוחו של אדם כמותו ממש". כאשר אנו יוצאים לשליחות עלינו להתקשר למשה רבינו ולאמץ את דעתו – להסתכל על המציאות בעינים תמימות של תורה, לבטא את עמדת התורה בפשיטות ובבהירות, מתוך בטחון שהעולם כולו מוכן לשמוע בצמאון דעת־תורה ולהתנהל לפיה – וכך להביא גאולה לעולם.

ה' אמר למשה רבינו "שלח לך" לדעתך, אני איני מצוה לך, אם תרצה שלח". מדוע, אם כן, נכנס משה להרפתקה הזו, שהסתיימה בחטא נורא, בדחית הכניסה לארץ בארבעים שנה ובעצם ב'פספוס' הגאולה? יחד עם החשש הגדול בשילוח האנשים לתור את הארץ היתה טמונה בו גם הזדמנות גדולה – הזדמנות שעדיין מחכה למימוש, שגם יתקן את הכשלון הגדול. בעומק, כל אחד ואחת מאתנו הוא שליח שנשלח למציאות – 'מרגל' שמסתובב בארץ זרה, מחפש את הניצוצות השבויים בתוכה כדי לפדותם ובסופו של דבר גם לכבוש את כל העולם תחת יד הקדושה. ב"שלח לך" לדעתך" אין 'הסתייגות' אלוקית מהרעיון, רמז למשה שעדיף לוותר על הרעיון, אלא הדרכה שהיא המפתח להצלחת השליחות – כדי שהשליחים יצליחו בתפקידם עליהם לפעול מתוך דעתו של משה. משה הוא כח הדעת של כל עם ישראל, ואם יצליח משה להאיר לנו ולהחדיר בתוכנו את דעתו המיוחדת – השליחות תצליח ותבוא הגאולה!

ומה הן התכונות המיוחדות של דעת משה? "משה אמת ותורתו אמת". שליח־משה צריכים להצטיין באמת, כנות ותמימות – בהנהגת "תוכו כברו". שליח של משה מלא וגדוש בתוכן תורני והוא מבטא אותו בחוץ באופן מלא, ללא כחל ושרק, תוך אמון מלא בכך שהדברים

שיעור

מדת האמת בפרשת שלח

תמימות בשליחות

קיצור מהלך השיעור

מפרשת שלח ניתן ללמוד על חשיבות **מדת האמת**, במובן של כנות ושליחות, בעבודת **השליחות** מתוך התקשרות ל**משה רבינו**. השיעור נמסר ביום ה**בר־מצוה** של נכד אחד ויום ה**חתונה** של נכד נוסף והוא שזור לכל אורכו בצד השווה בין בר־מצוה לחתונה – **הענקת תוקף לשליחות** – לצד ההבחנות ביניהן.

ממש עם התורה – שתהיה בחינה של "והגית בו יומם ולילה"^ב, שאתה נשוי לתורה והתורה גם מנשאת אותך^ג – מתחיל עכשיו, בבר מצוה. זו הברכה העיקרית – שתהיה חתן. שוב, בספרים אומרים שהתורה היא האשה הראשונה של היהודי, ואחר כך כשהוא מתחתן – הוא מתחתן עם האשה השניה. זו הלשון. לכל אחד יש שתי נשים – קודם כל התורה, ואחר כך האשה שהוא מתחתן איתה. בכל אופן, האריז"ל מסביר^ד שהחתונה הראשונה היא עדיין בחינת מוחין דאמא. בבר־מצוה, היום, אתה מקבל מוחין דאמא. אבל בחתונה – כשבע"ה תתחתן – תקבל מוחין דאבא.

ב יהושע א, ח.

ג ראה אבות ריש פ"ו.

ד ראה ע"ח שכ"ה דרוש ח.

שתי חתונות בחיים

לחיים לחיים, מזל טוב לבר־מצוה – שתהיה חסיד, ירא־שמים ולמדן, כמו שאבא ברך, **חיל** נאמן של הרבי!
גם לבר־מצוה קוראים חתן, חתן הבר־מצוה, אז יש פה שני חתנים.
יש מהראשונים שמסבירים^א למה למי שהיה עד עכשיו ילד קטן ועכשיו הוא גדול, בר מצוה, "זה הקטן גדול יהיה", קוראים חתן. למה קוראים לו חתן? כי הוא מתחתן. עם מי הוא מתחתן? הוא מתחתן עם התורה. עד עכשיו רק פגשת את התורה, היו פגישות פה ושם, אבל להתחתן

נרשם ע"י איתיאל גלעד. לא מוגה. בר־מצוה צבי־עקב הכהן שי' הרמתי. ט"ז סיון תשפ"ג – כפ"ח.

א ספר פסקים לרבינו אביגדור עה"ת שמות ד, כה פסק לו. ראה שטמ"ק על נדרים לב, א.

מדת משה היא
"תוכו כברו", שמה
שבפנים הוא
בדיוק מה שהוא
מראה בחוץ. אין
שני דברים, הוא
לא מרגל, הוא
לא עובד על אף
אחד – הוא אמת!
והוא כן

מדת האמת **בשליחות משה**

גם את השלום – והחוש הפנימי איך לעשות שלום, וכאשר צריך גם לשנות מפני השלום – שהוא מדת אהרן כהן גדול. בחתונה צריך גם את משה וגם את אהרן, אבל בבר-מצוה צריך להיות משה. אם אמרנו שבר-מצוה שייך דווקא למוחין דאמא, על הקשר הזה למשה רבינו כתוב "משה זכה לבינה"^א.

אמת – תמימות וכנות

במה מתבטאת מדת האמת של משה? כמו ששמענו עכשיו בשיחה – מדת משה היא "תוכו כברו"^ב, שמה שבפנים הוא בדיוק מה שהוא מראה בחוץ. אין שני דברים, הוא לא מרגל, הוא לא עובד על אף אחד – הוא אמת והוא כן. האמת הזו, הכנות, שאצלך ה"אחד בפה" וה"אחד בלב" הם אותו אחד, "תוכו כברו" לגמרי, היא מדת התמימות. לכן הרבי הרש"ב רצה ששם הישיבה יהיה תומכי תמימים וכל בחור בישיבה יהיה 'תמים'^ג. אני רואה עליך שאתה מתאים לענין, שאתה תמים באמת, כמו שהרבי הרש"ב וכל הרביים רוצים. הגדרת התמים היא שאינו יודע לרמות, כמו שרש"י מסביר על "יעקב איש תם"^ד – "כלבו כן פיו, מי שאינו חריף לרמות קרוי תם". גם יעקב הוא מדת האמת, "תתן אמת ליעקב"^ה, מה שהוא בפנים זה מה שהוא בחוץ, אין שנים, כולו אחד, אדם אחד.

בשיחה בתורת שלום^ו כותב הרבי הרש"ב שאת מדת התמימות אי אפשר לקנות – צריך להוולד עם תמימות, משהו עצמי לגמרי. הוא כותב שם שמי שאינו תמים – אין סיכוי... אבל בכל אופן, הרבי רצה שכולם יהיו תמימים, סימן שלכולם יש בפנים, בכח, את המדה הזו – ורק

שמענו עכשיו מהאבא, הרב שי שי, נקודה משיחה של הרבי על המרגלים^ז: הרבי מסביר שמשה אומר לשליחים שלו לתור את הארץ, אבל לא מזכיר אפילו פעם אחת את הביטוי לרגל, משום שריגול כרוך בהערמה והסתרת האמת ועבור "משה אמת ותורתו אמת"^ח לא שייכת סטייה כל שהיא מהאמת הישרה והגלויה. המרגלים צריכים ללכת "לדעתך"^ט של משה, ולנקוט באותה מדת אמת (ולכן ברגע שהרגיש משה שהם הולכים ב'ראש' של מרגלים התפלל על יהושע "ה יושיעך מעצת מרגלים"^י – עדיין לא היה מדובר בחטא המרגלים, אבל "עצת מרגלים", העצות והטכסיסים של הריגול, כבר מנוגדת לשליחותו של משה רבינו – וגם כלב "נשתתח על קברי אבות שלא יהא ניסת לחבריו להיות בעצתם"^{יא}). כמו ששמענו, זה האיחול לבר-מצוה – שיהיה קשור באמת למשה רבינו שבדור, וכל השליחות שלו עם אמת גלויה וברורה.

שוב, המדה של משה רבינו היא מדת האמת. גם בבר מצוה וגם בחתונה צריך את מדת האמת, אבל בחתונה צריך יחד עם האמת של משה

ה לקו"ש חל"ג שלח א.

ו תנחומא קרח יא.

ז רש"י במדבר יג, ב.

ח רש"י במדבר יג, טז (עפ"י סוטה לד, ב).

ט רש"י שם פסוק כב (מסוטה שם). יהושע הוא תלמיד משה הקשור אליו בעצם (ומשה עצמו התפלל עליו) והיה "תוכו כברו" בשלמות. לעומתו כלב נקט בתכסיס של "שתי רוחות, אחת בפה ואחת בלב, למרגלים אמר אני עמכם בעצה וכלבו היה לומר האמת" (רש"י במדבר יד, כד) – כדרך יעקב התם, שכאשר הלך ללבן הרמאי נעשה "אחיו ברמאות" (רש"י בראשית כט, יב) – והרי הוא היוצא מן הכלל המוכיח על הכלל, שהרי אין כלל שאין בו יוצא מן הכלל, ודוק.

י יבמות סה, ב.

יא ראה ר"ה כא, ב; זהר ח"ב קטו, א (ובניצוצי זהר שם).

יב ברכות כח, א.

יג לוח "היום יום" ט"ו אלול.

יד בראשית כה, כז.

טו מיכה ז, כ.

טז שיחת מוצש"ק כ"א כסלו תער"ג אות כז.

הרבי רצה שכולם

יהיו תמימים,
סימן שכולם יש
בפנים, בכח, את
המדה הזו – ורק
צריך לגלות אותה.
איך? על ידי לימוד
החסידות

שמורכב משתי מילים של ארבע אותיות, כך שיש בו ארבע אותיות בחוץ, ראשי וסופי תיבות ("ברו"), וארבע אותיות בפנים, בתוך התיבות ("תוכו"). מה האותיות שבחוץ? "תוכו כברו" – אותיות תוכו. מה האותיות שבפנים? "תוכו כברו" – אותיות כברו. ממש פנינה, שה"כברו" הוא ה"תוכו" וה"תוכו" הוא ה"כברו".

עוד רמז יפהפה בביטוי הזה: איזו מלה אפשר לעשות מ"כברו"? ברוך. יש משהו ב"כברו", הגילוי כלפי חוץ, שהוא גם הכח של האדם להשפיע על הזולת, הכח של ברוך. ברוך לשון הברכה, כמו להבריק את האילן¹ – הברכים הן המורידות את שיעור הקומה של האדם למטה, כדי להשפיע. "כברו" אותיות ברוך. כמה שוה תוכו? "אתה הוי" – תו עולה אתה ורכו עולה הוי. אם כן, "תוכו כברו" ביחד זה "ברוך אתה הוי". יש משהו ב"תוכו כברו" שבא לידי ביטוי כל פעם שאדם אומר ברכה.

כמה ברכות צריך לומר כל יום? עכשיו, כשאתה בר-מצוה, צריך לדעת שאחת המצוות העיקריות היא מאה ברכות בכל יום. יש מקום שאדמו"ר הזקן כותב² שעיקר התורה שבעל פה הוא "מאה ברכות בכל יום"³. לומר מאה פעמים ביום "ברוך אתה הוי" – לבטא מאה פעמים בכל יום את ה"תוכו כברו", האמת במובן של תמימות, שאתה הולך תמים עם ה', "אשרי תמימי דרך ההלכים בתורת הוי"⁴. זו הברכה הכי גדולה – שבאמת תזכה למדה הזו, יש לך אותה ותגלה אותה יותר ויותר, תוכל להשפיע אותה יותר ויותר.

צריך לגלות אותה. איך? על ידי לימוד החסידות⁵, שהוא כל הענין של ישיבת תומכי תמימים – על ידי לימוד החסידות לעומק מגלים את התמימות, שהיא האמת הפנימית.

במלה אמת יש הרבה פירושים. אנחנו אוהבים לפרש⁶ שאמת היא מלשון אימות הבטחה, כמו שאומרים 'הרבי

הבטיח – הרבי יקיים'. איך יודעים שזהו פירוש המלה אמת? כך כתוב בתחלת פרשת וארא, "וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי הוי' לא נודעתי להם"⁷, ורש"י מסביר "לא נכרתי להם במדת אמתית שלי, שעליה נקרא שמי ה' נאמן לאמת דברי, שהרי הבטחתים ולא קיימתים". הבטחה שייכת ל"בטחות חכמה"⁸, ל"כליות יועצות"⁹, הספירות נצח והוד¹⁰, בהן יש לאדם כח להבטיח הבטחות, ואימות ההבטחות שייך לספירת היסוד – זו מדת האמת שבפנימיות היסוד. יש לאדם כח להבטיח גם לעצמו – מה שאדם מבטיח לעצמו הוא הפוטנציאל שלו – ואימות ההבטחה הוא הגשמת ומימוש כל הפוטנציאל שה' חנן אותי בו, "אתה חונן לאדם דעת". אבל יש אמת שפירושה "תוכו כברו", שאדם לגמרי תמים וכן ואין שום הבדל בין הפנימיות לחיצונית.

רמזי "תוכו כברו"

יש בביטוי "תוכו כברו" אחד הדברים היפים ביותר שאנחנו אוהבים להסביר¹¹: זהו ביטוי

יז וראה באותה שיחה שעל ידי לימוד החסידות בעומק ניתן לגלות (מחדש) את השלמות העצמית של האדם, ודוק. יח הנפש פי"ג ובכ"ד.

יט שמות ו, ג.

כ איוב לח, לו.

כא ברכות סא, א.

כב ראה תקו"ז מח (פה, א); תניא אגה"ק טו.

כג ראה באהלי צדיקים עמ"ל רלב ובכ"ד. וראה אגרא דפרקא אותיות פה ופט.

כד דעת זקנים עה"ת בראשית יב, ג ובריבי ספרים.

כה ראה לקו"ת שה"ש ד, א.

כו שו"ע או"ח מו, ג.

כז תהלים קיט, א.

כח השליחות

יותר רחוק. כחתן בר מצוה אתה מקבל את הכח הזה, שהוא בעצם "איהו בנצח"^{לה}. הכח להשפיע תלוי במדת הבטחון, פנימיות הנצח – בטחון ש"הוא הנתן לך כח לעשות חיל"^{לב} ולהשפיע. זהו הסוד של קבלת נה"י חדשים מלמעלה מטעם ודעת, מהכתר, ממסירות הנפש של היהודי. מקבלים את הבטחון הזה בבר־מצוה, כדי גם להיות משפיע. יחסית עד עכשיו היית מקבל, אבל עכשיו אתה צריך להיות שליח – שהוא משפיע על הזולת. כל שכן וקל וחומר, הרבה יותר, כשאדם מתחתן הוא מקבל כוחות להיות משפיע למקום שעד עכשיו לא היה מסוגל להגיע אליו – גם בתוך הבית וגם מחוץ לבית. מתוך הבית, "בטח בה לב בעלה"^{לז}, הוא מקבל כח לצאת החוצה ולהשפיע על יהודים, להביא משיח בפועל, "ווי וואנט משיח נאו". התחדשות הנה"י בכלל והנצח בפרט מתחוללת בשתי בחינות, בבר־מצוה ובחתונה, באופן של מוחין דאמא ובאופן של מוחין דאבא: האמא מעודדת את הבן לצאת החוצה ולהשפיע במעגלים קרובים־יחסית, בין החברים (מתוך חשש שריחוק יתר ישפיע עליו לרעה ח"ו), אבל האבא מעודד אותו לצאת למרחקים^{לח}, להשפיע על רחוקים ממש, מתוך בטחון עצמי מתוקן ('קושי' של קדושה שמנחיל האבא לבן^{לט}, שלא לפחד משום דבר חוץ מה'^{לז}). עם הבטחון נצא להביא משיח תיכף ומיד ממש.

לתור מכח התורה

נחזור לענין המרגלים: כמו שהזכירנו, משה רבינו משתמש במלה חשובה – הוא שולח את האנשים "לתור את הארץ"^{מא},

באמת, מה ההבדל בין חתן בר מצוה לחתן שהולך כעת להתחתן עם אשה? אמרנו כבר שהחתן שהולך להתחתן צריך גם את האמת של משה רבינו וגם את השלום של אהרן, "האמת והשלום אהבו"^{כח}, בשביל "ראה חיים עם אשה אשר אהבת"^{כט} צריך את שניהם. על משה ואהרן דורשים^ל "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד"^{לא} והאדם צריך שיהיה גם בתוכו את ה"גם יחד" של משה ואהרן. אז יש כח גם להשפיע על הזולת, והתכל'ס – כמו שאמרו – היא השליחות, שנהיה שליחים נאמנים של משה רבינו ושל ה"אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא"^{לב}, הרבי. התכל'ס היא להגיע החוצה – צריך הרבה "תוכו" כדי שיהיה הרבה "כברו", כדי לצאת החוצה, לצאת לבר, ולהשפיע (החל מהבר־מצוה, בכח הנצח־הבטחון של רגל ימין, של "ברא כרעא דאבוה"^{לג}). בתחלת שמו"ע אומרים "אל עליון – גומל חסדים טובים".

האריז"ל אומר^{לד} שאחרי "אלהי אברהם, אלהי יצחק ואלהי יעקב [המוחין, חכמה־בינה־דעת] האל הגדול הגבור והנורא [המדות, חסד־גבורה־תפארת]" צריך לעלות לכתה, "אל עליון", כדי להוציא נה"י חדשים – לקבל כח כל פעם להגיע

החתן שהולך

להתחתן צריך גם את האמת של משה רבינו וגם את השלום של אהרן, "האמת והשלום אהבו", בשביל "ראה חיים עם אשה אשר אהבת" צריך את שניהם

לה ע"ח שער הכללים פ"א. ובכ"מ.

לו דברים ח, יח.

לז משלי לא, יא.

לח כמו במשלי הבעש"ט בהם המלך שולח את בנו למרחקים.

לט ראה בספר מצות כיבוד הורים עמ' מט ובכ"ד.

מ כצוואת אבי הבעש"ט לבנו.

מא במדבר יג, טז.

כח זכריה ח, יט.

כט קהלת ט, ט.

ל הוריות יב, א; תנחומא שמות כז.

לא תהלים קלג, א.

לב ע"פ תקו"ז סט (ק"ב, א). וראה גם זהר ח"ג רטז, ב.

לג ע"פ עירובין ע, ב.

לד תקו"ז ע (קכג, ב); שעה"כ דרושי העמידה ג.

הכיבוש של ארץ ישראל הוא כיבוש של תורה. בכח התורה אפשר בקלות לכבוש את הארץ, ולא משנה הנפילים הענקים שיש בה

ישיבה גדולה ("נצח ישראל") – כשהוא הגיע לכאן השווער עזר לו להסתדר בצורה הכי טובה. עוד רב חשוב שהוא עזר לו היה רבי חיים צימרמן, שלפני שעלה לארץ היה רב גדול בשיקגו, גאון גדול בתורה. הרי אחרי שהשווער שיפץ את הצמח־צדק, בית כנסת בעיר העתיקה, הוא שיפץ את בית הכנסת המרכזי של הרובע

היהודי – בית כנסת רמב"ן. לבית כנסת רמב"ן יש קומה עליונה והשווער סידר לו שהכולל שלו ("חכמי ירושלים") יהיה שם.

יש הרבה סיפורים עליו, ואחד הסיפורים נוגע לעניינו, לכך שאם אדם בא בכח התורה, כולם נופלים לפניו – לא צריך שום דבר, רק לבוא מכח התורה: פעם אחת הוא הגיע משיקגו לניו־יורק, לשכונת הארלם. מי שמכיר, זו השכונה של הכושים – פחד להכנס לשם, סכנת נפשות להכנס לשכונה הזו בניו־יורק. הוא נכנס בלי שום פחד, בלי שום התפעלות. אחד המלומים שלו אמר לו – כאן זה פחד, צריך לברוח מכאן כמה שיותר מהר. הוא הסתכל על כל הכושים שם ואמר – 'מה, לפחד מאלה? הם כולם עם־ארצים...'. הוא אמר זאת בתמימות, "תוכו כברו". זו דוגמה שאם באים בכח התורה כל הכושים הגדולים נופלים, הכל מתבטל במציאות, כי כולם עם־ארצים פשוט. לחיים לחיים.

תמימות ופריצה מהחתונה

הזכרנו אתמול בלילה שבחתונה מתקיים "וכל בניך למודי הוי"מ^ט, החתן והכלה הם תלמידים של ה'. "למודי הוי"מ הם נצח והוד^ג. כתוב ש"איהו בנצח" ו"איהו בהוד" – החתן בנצח והכלה בהוד. הוד היינו מדת התמימות, "תוכו כברו" – החתן צריך לקבל מהכלה

מט ישעיה נד, ג.

נ תקו"ז כא (נו, ב); קהלת יעקב ערך 'למודי ה'.

מושג שחוזר בסיפור המרגלים הרבה פעמים^{מב}. הוא לא אמר לרגל אלא לתור. אחד הדברים שכתובים בחסידות^{מג} הוא ש"לתור" לשון תורה^{מד}, כמו שאמרנו שהבר־מצוה נעשה כעת חתן עם התורה. משה רבינו רצה להבהיר להם ולהחזיר בתוכם שהכיבוש של ארץ ישראל הוא כיבוש של תורה. אם תלכו בכח

התורה – שהיא "תורת משה", "זכרו תורת משה עבדי^{מה} – אפשר בקלות לכבוש את הארץ, ולא משנה הנפילים־הענקים שיש בה, וכל שאר הדברים שאיימו על המרגלים והפחידו אותם.

צריך לדעת שאתה הולך בכח התורה, הכח של משה רבינו – "שלך לך' לדעתך", אתה הולך לא עם הדעת שלך אלא עם הדעת של משה רבינו, אתה מסתכל על המציאות במבט של משה^{מו}. כמו שאמרת כעת במאמר בר מצוה^{מז}, אנחנו מבקשים "השקיפה ממעון קדשך מן השמים^{מח}", שה' יסתכל עלינו דרך המשקפים של התורה (שהיא "מן השמים"), שמגדילה אותנו מאד. התורה נותנת כח לעם ישראל, כח להביא משיח לעם ישראל ולכל העולם. בכל אופן, הכח של "לתור" הוא כח של תורה.

שם הבר מצוה **צבי** – משה באתב"ש – על שם הסבא ר' משה־צבי סגל ע"ה. הוא עזר להרבה רבנים גדולים שהגיעו לארץ אחרי קום המדינה להתמקם. הוא עבד בעיריה בירושלים, אז היתה לו הרבה יכולת לקבל מקומות ולעזור לאנשים להסתדר בארץ. לדוגמה, הוא הקים לרב גוטסמן

מב שם יג, ביטיזיזכא־כהילב; יד, ולולח.

מג ראה גם שיעורי לי' סיון תשנ"ח; י"א אדר שני תשע"ט פ"ג.

מד ספר השרשים לרד"ק שער תור.

מה מלאכי ג, כב.

מו ראה גם לקמן בגליון בדברי הברכה לאולפנת לבונה.

מז ד"ה "איתא במדרש תילים" תרנ"ג.

מח דברים כו, טו.

ודאי אתה תלמיד של ה', אבל כשמתחנתים עם הכלה נעשים עוד יותר תלמידים של ה', "איהו בנצח" ו"איהו בהוד". גם לבר מצוה וגם לחתן – העיקר הוא הנצח, החתן הוא בנצח. נצח הוא בטחון פעיל, היכולת לצאת. אתה מקבל כח, וכאשר מתחנתים מקבלים עוד יותר כח, עד אין סוף, של "ופרצת". [הרב התחיל לנגן "ופרצת"]. מי חבר את הניגון הזה – שבמקור הוא ניגון חב"די בלי מילים^{נג} – למילים האלה? [ר' יוסף מרטון]. הוא הציע זאת, אבל מסופר שמי שקבע שזהו הניגון המתאים היה הרבנית והרבי קבל זאת. הרבי אמר^{נד} שצריך לחבר מילים ל"ופרצת", הסיסמא. היו כמה וכמה הצעות, ובסוף הרבי כנראה שאל את הרעבעצן מה טוב, מה מוצא חן בעיניו, והיא קבעה את הניגון הזה. כלומר, האשה קבעה שככה שרים "ופרצת" – הכח ל"ופרצת" הוא מהאשה, החל מהחתונה.

נג ספר הניגונים ניגון קמג.
נד שיחת כ' מנחם־אב תשח"ו.

תמימות, פשיטות, אמונה פשוטה. אמונה היא להאמין, גלייבן. כתוב גם ש"איהו אמת, איהו אמונה"^{נא}. החתן צריך להיות "איהו בנצח", "איהו אמת" במדת האמת של משה שדברנו עליה – בזכות החתונה עם הכלה הוא צריך להיות עם בטחון. כמו שאמרנו, "בטח בה לב בעלה" – מכח הכלה הוא מקבל עוד ועוד בטחון כדי לפרוץ החוצה, "ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה"^{נב}. מתי ה' ברך את יעקב "ופרצת" לארבע רוחות העולם? כשהולך להתחתן עם ארבע נשים, שבזכותן הוא יכול לפרוץ לארבע רוחות העולם. חתונה היא כבר כח אדיר של "ופרצת" לכל הכיוונים.

אמרנו שכח השליחות מתחיל, במוחין דאמא, מהבר־מצוה, גם חתן, ונגמר בחתונה. זהו הקשר פה בין שתי השמחות. לחיים לחיים, שיהיה נצח והוד. בחתונה שלך עם התורה עכשיו

נא ראה זהר ח"ג קצח, ב.
נב בראשית כח, יד.

הלומד על מִנַּת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ♦ חתן בר־מצוה מתחתן עם התורה (בעוד לפני כן כל לימודו היה בגדר 'פגישות' הכרות) והנישואין הם החתונה השניה – עם אשתו.
- ♦ "משה אמת ותורתו אמת" ושליחיו צריכים להצטיין במדת האמת – כנות ותמימות.
- ♦ בבר־מצוה יש להתעצם עם האמת ובחתונה יש להוסיף לאמת את השלום.
- ♦ ב"תוכו כברו" אותיות 'ברו' (רו"ס תבות) הן תוכו ואותיות 'תוכו' (אמצעי תיבות) הן כברו.
- ♦ באמירת מאה פעמים "ברוך אתה הוי" בכל יום מגלים את ה"תוכו כברו" בהליכה תמימה עם ה'.
- ♦ מדת התמימות נמצאת בכל אחד ומגלים אותה על ידי העמקה בחסידות.
- ♦ מהכתר נמשכים נה"י חדשים – כוחות חדשים להשפיע כלפי חוץ – בבר־מצוה למעגלים הקרובים (מכח מוחין דאמא) ובחתונה למעגלים הרחוקים (מכח מוחין דאבא).
- ♦ המדרגים נשלחים לתור את הארץ – ללמוד שבכח התורה ניתן לכבוש את הארץ בקלות.
- ♦ "איהו בנצח" ו"איהו בהוד" – על האיש לפעול בטחון עצמי מתוקן (בזכות אשתו, "בטח בה לב בעלה") ולקבל מהאשה את התמימות, האמת והכנות.

שיעור

25 שנה לאולפנת לבונה

שליחות לדעת משה

קיצור מהלך השיעור

לרגל חגיגת 25 שנה לקיומה של האולפנא החסידיית במעלה-לבונה מסר הרב שיעור קצר על **סוד השליחות** מתוך המבט של **משה רבינו** – שליחות **שתתקן את חטא המרגלים** – וסיים **בברכות מאליפות** וטעונות-שליחות לצוות, לתלמידות ולבוגרות.

שליחות – המקום לטעות ומפתח ההצלחה

אנחנו עכשיו בפרשת שלח לך – "שלח לך אנשים ויתרו את ארץ כנען אשר אני נתן לבני ישראל"^א. רש"י כותב (לפי דברי חז"ל)^ב ש"שלח לך" פירושו "לדעתך, אני איני מצוה לך, אם תרצה שלח". ברור מכאן, כפי שגם רש"י כותב בפירושו בהמשך דבריו, שה' נתן פתח לטעות – כתוב "הבא ליטמא פותחין לו"^ג וה' נתן פתחים למרגלים לחטוא. בגלל חטא המרגלים עם ישראל, אותו דור, דור דעה, הדור שיצאו ממצרים וקבלו את התורה, לא זכו לתכל"ס, שהיא הכניסה לארץ נושבת, לארץ

שלום לכל הבוגרות ולכל הצוות של אולפנת לבונה. חוגגים השנה עשרים וחמש שנים ליסוד האולפנא. קודם כל נברך שכל הבוגרות וכל התלמידות תזכינה להקים בית נאמן בישראל ולהיות שליחות של עם ישראל להפיץ את אור התורה והחסידות בעולם. זהו מוסד חסידי, וחסד היינו התורה המיוחדת של האשה, "תורת חסד על לשונה"^א. שיהיה הרבה חסד, גם כפשוטו, וגם הרבה "תורת חסד" – "תורה לשמה"^ב ובעיקר "תורה ללמדה"^ג לאחרים^ד – שיפיצו את המעינות עד ביאת גואל צדק במהרה בימינו.

נרשם ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. ט"ו סיון תשפ"ג – כפ"ח (הקלטה).

א משלי לא, כו.

ב ראה סוכה מט, ב.

ג במדבר יג, ב.

ד סוטה לד, ב.

ה יומא לח, ב.

לאותו סיפור, ה' אומר שרק אם אתה תצליח שהשליחות תהיה "לך" לדעתך", אם תצליח להמשיך את הדעת שלך בתוך המרגלים, העסק הזה יצליח.

שליחות מתוך העינים של משה

מה כל זה אומר לנו? שהשליחות שלנו – השליחות של כל אחד וכל אחת מאתנו, להביא אור לעם ישראל – צריכה להיות מתוך התקשרות למנהיג, למנהיג של הדור, שהוא ה"אנפשוותא דמשה בכל דרא ודרא". בכל דור ודור יש משה רבינו וצריך להיות קשור לדעתו. מה היא דעתו של משה? "דעת עליון"^א. בסוף הפרשה הקודמת היה כתוב על משה רבינו "תִּמְנַת הוּי יְבִיט"^ב. מה פירוש "תִּמְנַת הוּי יְבִיט"? לא שהוא רואה את התמונה של ה', הרי "לא ראיתם כל תמונה"^ג. כתוב בחסידות^ד, בשם אדמו"ר הזקן, ש"תִּמְנַת הוּי יְבִיט" פירושו שמשה רבינו מביט על המציאות מתוך העינים של ה', הוא רואה את תמונת העולם של ה', "תִּמְנַת הוּי". העינים של ה' נמצאות קודם כל בארץ ישראל, "תמיד עיני הוּי אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"^ה. עם העינים האלה, העינים של ה', זוכה גם משה רבינו לראות את המציאות – הוא רואה את המציאות כמו שה' רואה אותה, שזו ראייה שיש בה אך ורק טוב. אצל ה' הכל טוב. אצלנו לא תמיד רואים את הטוב העצמי והפנימי של "וירא אלהים את האור כי טוב"^ו – לפעמים "האור כי טוב" גנוז^ז, מוסתה. אבל ה' אומר למשה רבינו שהשלוחים שלך צריכים להיות חדורים בדעת שלך, "לדעתך". הביטוי הוא התקשרות אמיתית, עצמית, של

ישראל, הקמת מלכות ישראל ובנין בית המקדש, שהם בעצם כבר להגיע לגאולה. בגלל החטא בני ישראל הפסידו, פספסו, את כל זה. מה פירוש "שלח לך" לדעתך"? למה ה' נתן את הפתח הזה לחטוא?

קודם כל, הנושא הזה שייך לכולנו כי אנחנו, כמו שאמרנו הרגע, שלוחים של הקב"ה להפיץ אור בעולם. כתוב שכל יהודי בעצם צריך להיות מרגל. מהו מרגל? מי שתר את הארץ, את המציאות, והיהודי מרגל בשביל לחפש את הניצוצות הקדושים שיש בתוך המציאות, כלואים ושבוים בתוכה, כדי לגאול אותם, לפדות אותם. אם כן, כולנו בתפקיד של מרגלים – כל אחד מאתנו הוא מרגל של קודש.

מצד אחד, ה' נותן מקום לטעות בשליחות הזאת. אבל מצד שני, יש כאן ודאי איזה מסה, איזה סוד, שאם משה רבינו יצליח לשלוח לדעתו, כדבעי, הוא ישמור את המרגלים שלא יחטאו, שלא יוציאו דבה רעה נגד ארץ ישראל. הסוד הזה הוא "לך" – לדעתך". מהי "דעתך"? הדעת של משה^א. השליחות תצליח אם אתה, משה רבינו, תצליח להחזיר, להאיר, להפנים בתוך המרגלים את הדעת שלך, שהיא "דעת עליון". המרגלים "כלם אנשים", כולם "ראשי בני ישראל המה", כולם נשיאים, "כל נשיא בהם", נשיאי בני ישראל^ב – בכל אופן, הם לא אתה. בפרשה הקודמת משה רבינו מינה זקנים וה' האציל מרוחו של משה עליהם^ג. כך גם כאן, בהמשך

היהודי מרגל
בשביל לחפש
את הניצוצות
הקדושים שיש
בתוך המציאות,
כלואים ושבוים
בתוכה, כדי לגאול
אותם, לפדות
אותם

א ע"פ תקו"ד תקון סט (קייב, א). וראה גם זהר ח"ג רטז, ב.
יא במדבר כד, טו.
יב במדבר יב, ח.
יג דברים ד, טו.
יד חנה אריאל שלח ובכ"ד.
טו דברים יא, יב.
טז בראשית א, ד.
יז ראה חגיגה יב, א (הובא בפירוש" עה"פ).

ו ראה גם ד"ה "וישלח יהושע" תשל"ו וש"נ.
ז ראה אור תורה פרשת שלח אות קלח.
ח במדבר יב, ב"ג.
ט שם יא, טז"ז וכד"ל.

משיח יבוא כאשר נתקן את כל מה שהיה בעבר, כולל אחד הסיפורים העצובים ביותר – חטא המרגלים

משה רבינו. ככה נהיה, כל אחד ואחת, בבחינה של שליח עליו נאמר "שלוחו של אדם כמותו ממש". אז הכל יהיה טוב, אז יבוא משיח. צריך שיבוא משיח, ומשיח יבוא כאשר נתקן את כל מה שהיה בעבר, כולל אחד הסיפורים העצובים ביותר – חטא המרגלים. כשנתקן אותו יבוא מלך המשיח.

"כה תברכו" – ברכת לבונה זכה

נסיים בעוד ברכה ששייכת לכן במיוחד: שם האולפנא הוא לבונה, ועכשיו כה שנים ליסוד האולפנא.

לבונה היא סמל מובהק של האמהות הצדיקות¹³. בתורה כתוב פעמיים "לבנה זכה"¹⁴. פעמיים "לבנה זכה" שוה רחל¹⁵, רחל אמנו, שהיא מבחינה מסוימת הכללות של האמהות, מאמע רחל, אמנו רחל.

איפה כתוב "לבנה זכה"? פעם ראשונה בסממני הקטרת, ופעם שניה במערכות לחם הפנים ששמים על השלחן. ידוע¹⁶ שמזבח הקטרת והקטרת רומזים לטהרת המשפחה ושלחן הפנים רומז לכשרות המאכלים – שתי מצוות מובהקות שמסורות לנשות עם ישראל. בכל אחד מהם, במזבח הקטרת ובשלחן הפנים, יש "לבנה זכה", וביחד זהו סוד רחל. לכל אחת מהבוגרות יש הרבה אחריות, כי היא קבלה חינוך מיוחד, חינוך טוב, חסידי, ומהסוד של "לבנה זכה" נלמד שראוי שהבנות תדאגנה שיהיו כמה שיותר חוגים בעם ישראל של לימוד נשים ובנות על טהרת המשפחה ועל ההידור הנחוץ בכל מה שקשור לשולחן, "זה השלחן אשר לפני הוי"¹⁷.

כד פירש"י לבמדבר ה, טו.

כה שמות ל, לד. ויקרא כד, ז.

כו ראה גם אמרי נועם אמור אות יח.

כז שכינה ביניהם פ"ו הערה ז.

כח יחזקאל מא, כב. "שלחן" עולה "שלח לך" – יש כאן דגש מיוחד על דעת משה, שהרי "שלחן בצפון" (יומא כא, ב) ו"משה זכה לבינה" (ראה ר"ה כא, ב; זהר ח"ב קטו, א) –

השליח למשלח – "שלוחו של אדם כמותו"¹⁸ ואדמו"ר הזקן מוסיף¹⁹ שהוא כמותו "ממש". ה' אומר למשה: אם השליח יהיה ממש אתה, אם תצליח להחדיר בשליחים את הדעת שלך, את ההסתכלות שלך על המציאות

– העסק הזה יצליח, גם בניגוד למה שה' רואה וחושש מהסכנה הגדולה של השליחות הזו.

תיקון חטא המרגלים – הצלחה בשליחות

משה רבינו הצליח? הוא רק הצליח בשנים מהמרגלים. קודם כל, הוא הצליח כשהוא קרא את שם הושע בן נון יהושע²⁰. זהו התלמיד המובהק שלו, שהוא קשור בעצם אליו – לכן אצל יהושע הוא הצליח. הוא הצליח גם אצל כלב, שהעמיד פנים כאילו שהוא עם שאר המרגלים, אבל בעצם הוא היה ביחד עם משה רבינו. כלב אומר²¹ בפירוש שכל מה שמשה רבינו אומר לנו – יצליח. אנחנו צריכים רק ללכת, אפילו 'על עוור', אחרי הדיבור, השליחות והכיוון-הניווט, של המנהיג. אבל עשרת המרגלים האחרים, ה"עדה"²², לא קבלו את הדעת של משה רבינו.

השליחות הזו נפלה כי ה' אמר למשה שזהו התנאי, "לדעתך". רק אם אתה תחזיר את דעתך בתוך כולם, שיהיו בהתקשרות עצמית אליך ויוכלו לראות את המציאות מלמעלה, כמו שה' רואה אותה – הוא רואה את ארץ ישראל ודרכה את כל העולם כולו²³ – השליחות תצליח.

אם כן, הברכה שלנו היא שאנחנו, כולנו, נהיה קשורים באמת למשה רבינו ולדעת של

יח ברכות לד, ב וש"נ.

יט ראה קו"א לשו"ע או"ח רסג; לקו"ת ויקרא א, ג ובמ"מ שם.

כ במדבר יג, טז.

כא שם פסוק ל.

כב שם יד, כז.

כג ראה רש"י לדברים יא, יב.

הכח של השלום – שלום בתוכנו, בתוך עם ישראל, ושלום בעולם – הוא תפקיד, כח וסגולה של האשה

הוי' פניו ויחנך" – "יאר הוי' פניו אליך" שייך לאיש ו"ויחנך" ל"אשת חן תתמך כבוד"^ה. בברכה השלישית "ישא הוי' פניו אליך", הסליחה מכח התשובה, שייכת בעיקר לבן, אבל "וישם לך שלום" הוא התפקיד והכח המיוחד של האשה. "כה תברכו" – שלכל הבוגרות יהיו כל הכוחות האלה: גם את הכח לשמור, שמירה שבאה על ידי אור מקיף^ז; גם את החן היהודי המיוחד. רבי נחמן אומר^ח שעיקר הגלות שלנו הוא ההעלם וההסתר של החן היהודי, והחזרת החן היהודי תלויה באשה; וגם את הכח של השלום – שלום בתוכנו, בתוך עם ישראל, ושלום בעולם – שהוא תפקיד, כח וסגולה של האשה.

שיהיו כל הדברים האלה, וגם הסוד של "לבנה זכה", עם הפירוש שהסברנו, וגם מעלה של "שלח לך", שה"שלח לך" יהיה "לדעתך", שנזכה לדעת עליון של משה רבינו – לראות את העולם, את הארץ, התפקיד שלנו, מתוך העיניים של ה'. שוב שתהיה הרבה הרבה ברכה, כל הברכות, ותבשרו בשורות טובות בכל העיניים!

ה. משלי יא, טז.

ז. ראה ע"ח שמ"ב פ"ד.

ח. לקו"מ א.

זהו הפשט בעבודת ה' של "לבנה זכה". הלבונה הזכה מעלה ריח טוב – ריח הוא חוש של משיח, "והריחו ביראת הוי'^{כט}", "מורח ודאין"^ל.

עכשיו כה שנים לאולפנא, צריך שיתקיים "כה תברכו את

בני ישראל אמור להם. יברכך הוי' וישמרך. יאר הוי' פניו אליך ויחנך. ישא הוי' פניו אליך וישם לך שלום"^{לא}. יש כאן שלשה עמודים של עבודה בעם ישראל^{לב} – "יברכך" שייך לקיום המצוות, "יאר הוי'" שייך ל"תורה אור"^{לג} ו"ישא הוי' פניו אליך" היינו הסליחה, עמוד התשובה בעם ישראל.

בכל פסוק ברכה ב"ברכה המשולשת בתורה" יש שני חלקים, זוג, זוגיות בתוך הברכות. חז"ל מפרשים "יברכך" בבנים 'וישמרך' בבנות^{לד}. ככה צריך להבין את כל שלש הברכות – שההתחלה היא בעיקר הבן והסוף הוא בעיקר הבת. הברכה השניה היא "יאר

פנימיות הבינה היא שמחה והשלחן אשר לפני ה' הוא מקור השמחה (וכנראה חטא המרגלים נבע מכך שהיו עצובים...).

כט. ישעיהו יא, ג.

ל. סנהדרין צג, ב.

לא. במדבר ו, כג.כז.

לב. ראה אברבנאל על במדבר פ"ז.

לג. משלי ו, כג.

לד. במדבר רבה יא, ה.

הלומד על מְנַח לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ♦ כל יהודי צריך להיות מרגל התר אחרי ניצוצות קדושים.
- ♦ את השליחות צריך לעשות מתוך הפנמת דעת־משה – מבט על המציאות בעיניים של "דעת עליון" בה רואים שהכל טוב.
- ♦ הצלחת השליחות בזכות דעת־משה היא הכח להביא את הגאולה.
- ♦ השליחות של בנות "לבנה זכה" היא הפצת ההידור בטהרת המשפחה ובכשרות המאכלים.
- ♦ חלקן השני של שלש הברכות בברכת כהנים שייך לנשים – כח השמירה, כח החן וכח השלום.

שיעור

לקו"ת שה"ש ד"ה "לריח שמניך טובים"

התבוננות עדכנית

קיצור מהלך השיעור

לקראת נישואי נכד הרב השבוע הודפסה תשורה בה מאמר מבואר מליקוטי תורה שיר השירים (כנהוג בחתונות הנכדים בזמן האחרון). כהקדמה לענינו העיקרי של המאמר, **סוד השמן**, עוסק אדמו"ר הזקן **בעבודת ההתבוננות, שבסוד היין**. מתוך דיוק בדברי אדמו"ר הזקן 'צמחה' בביאור התבוננות שלמה המתאימה ל**תמונת העולם המדעית** היום, תוך הסבר על התאמת עבודת ההתבוננות **לכל דור** לפי המנטליות שלו ועל **המאפיין הכללי** של עבודת ההתבוננות בדורנו.

בחידוש העיקרי של אותו עולם – הבריאה יש מאין (כנודע¹ שבלשון הקדש בריאה היא המלה היחידה והמיוחדת להתהוות יש מאין). ההתהוות יש מאין – היש של העולמות התחתונים בריאה יצירה עשיה מהאין של עולם האצילות – היא בכח ספירת המלכות, עלמא דאתגליא, המגלה את כח עצמות ה' להוות יש מאין². מבואר³ שבעוד שבעולמות התחתונים יצירה ועשיה מתגלה רק הארה מן המלכות דאצילות – נקודת המלכות דמלכות שלה – הרי שבעולם הבריאה היא מתגלה בשלמות,

יין ההתבוננות

אדמו"ר הזקן מסביר⁴ את הפסוק "כי טובים דדיך מיין"⁵ על יין ההתבוננות המוציא מהלב את סודו הפנימי – התלהבות של אהבת ה' ויראת ה':

להתבונן איך שמלכותך עלמא דאתגלייא הוא בחינת התגלות מאין ליש מחיה בחי מקום וזמן וממשלתך בכל דור ודור כו'.

יין הבינה ההתבוננות שייך בפרט לעולם הבריאה, שהרי "אמא מקננא בכורסיא"⁶, ומתאים שההתבוננות העיקרית תעסוק

ד ראה פירוש הרמב"ן על בראשית א, א.

ה ראה תניא אגה"ק כ.

ו ע"ח שמי"ו פ"ב ופ"ה (וראה ביאור הדברים בביאורנו ללקוטי לוי יצחק על התניא עג, א ד"ה "היא מתלבשת").

נרשם ע"י איתאל גלעדי. ד' סיון תשפ"ג – כפ"ח.

א לקו"ת שה"ש ד"ה "לריח שמניך" הא'.

ב שיר השירים א, ג.

ג תקו"ז (כג, א).

מלכות כל עלמים וממשלתך בכל דור ודור".^ח על אף שהדברים אינם מפורשים, ניתן להבין שחציו הראשון של הפסוק, "מלכותך מלכות כל עלמים", מתייחס לממד המקום (שנקרא "עולם" בלשון ספר יצירה), ואילו החצי השני, "וממשלתך בכל דור ודור" מתייחס (בפירושו) לממד הזמן, בו מתחולל השינוי מדור לדור.

בדרך כלל מבואר^ט שמלוכה היא יחסית ברצון – "ומלכותו ברצון קבלו עליהם" – וממשלה היא בכפיה. בעבודת ה', קבלת המלכות ברצון פועלת בנפש מי שמקבל עליו עול מלכות שמים אתהפכא, הופכת את טבעו הראשון לטובה, ואילו הממשלה שייכת לעבודת האתכפאי. אם כן, עולה מכאן שלמד העולם המקום שייכת יותר עבודת המלכות האתהפכא – "לתקן עולם במלכות שדי"^י – ובמדד הזמן נדרשת יותר עבודת הממשלה האתכפאי. מדוע? המקום נמצא כולו ברזמנית, מציאות מלאה של העולם, ואילו הזמן משתנה תמיד – "דור הלך ודור בא והארץ [מציאות העולם המקום] לעולם עמדת"^{יא} (כך מנקודת מבטנו, תחת הזמן משא"כ למעלה מבריאת הזמן גם ממד הזמן כולו מתקיים בבת אחת^{יב}). אתהפכא היא מצב בו האדם מרגיש בבית^{יג}, במקום הנכון והטוב – על ידי שהגיע למקום הנכון או על ידי שתקן את המקום שסובב אותו – וכאשר האדם הגיע "אל המנוחה ואל הנחלה"^{יד} המציאות נמתקת ושוב אין בכך שינויים. אך שינויי הדורות הם שינויי מנטליות הדורשים בכל פעם עבודה חדשה, "דור דור ודורשיו"^{טו}. במצב כזה נדרשת

בכל קומת עשר הספירות שלה. כלומר, דווקא בעולם הבריאה מתגלה בשלמות האין המהווה את היש – והכח לחוש בהתגלות את אותו אין הוא כח עבודת ההתבוננות החב"דית השייכת לבריאה (בעוד שבעבודת עולמות עשיה-יצירה בלבד – המעשה בפועל וגם עבודת הלב-הרגש בלי התבוננות – ניתן לחוש רק הארה נקודתית של האין המהווה את היש).

על אף שהמלכות, המהווה את העולם מאין ליש, היא "עלמא דאתגליא" (בפרט בעולם הבריאה) – בלי יין ההתבוננות היא נשארת בגדר סוד:

וזהו בחינת הסוד המוסתר בתוך העולמות עד שנדמה העולם ליש בפני עצמו.

המלכות היא עלמא דאתגליא ביחס לספירות העליונות, הספירות דאצילות, אבל היא מסתרת בתוך העולמות שנדמים כמציאות נפרדת, וכדי לגלותה נזקק האדם להתבוננות (וכשהתבוננות, שמפנימיות הבינה, לבדה לא עוזרת – מעבר לעצות שכותב אדמו"ר הזקן בהמשך המאמר, יש להשתמש לעתים גם ב"מינה דינין מתערין" של חיצוניות הבינה, לרגוז על נפש הבהמית שהיא יצרו הרע בקול רעש ורוגז במחשבתו לומר לו אתה רע ורשע ומשוקץ ומתועב ומנוול וכו' ככל השמות שקראו לו חכמינו ז"ל באמת עד מתי תסתיר לפני אור א"ס ב"ה הממלא כל עלמין היה הוה ויהיה בשוה גם במקום זה שאני עליו כמו שהיה אור א"ס ב"ה לבדו קודם שנברא העולם בלי שום שינוי כמ"ש אני ה' לא שנית כי הוא למעלה מהזמן וכו' ואתה מנוול וכו' מכחיש האמת הנראה לעיניים דכולא קמיה כלא ממש באמת בבחי' ראייה חושיית").

מלכות וממשלה – מקום וזמן

ה' מהווה את המקום והזמן בכח השכינה, מלכות ה' שהיא האין האלקי הנמשך לעולמות התחתונים, ועל כך נדרש כאן הפסוק "מלכותך

ח תהלים קמ"ה, יג.
ט לקו"ת ר"ה נה, ב; נו, ב; סידור עם דא"ח נג, ב.
י נוסח תפלת ערבית.
יא נוסח "עלינו לשבח".
יב קהלת א, ד.
יג ראה מו"נ ח"א פנ"ב, ח"ב פי"ג, פ"ל.
יד דברים יב, ט.
טו סנהדרין לח, ב; בראשית רבה כד, ב. ועוד (לגבי אדה"ר); במדבר רבה כג, ה; תנחומא אמור פ"ב. ועוד (לגבי משה רבינו).

ממה אדם

חושש?

מההתפתחויות

על ציר הזמן -

ממה שעתידי

לקרות, "כי לא

תדע מה ילד יום"

ויראה תתאה במלכות)³. כפי שיתבאר בסמוך, בשתי המדרגות העליונות הזמן שייך לחכמה וממילא ליראה עילאה והמקום שייך לבינה וממילא לאהבה רבה. בשתי המדרגות התחתונות יש היפוך, המקום שייך לז"א, ששש מדותיו הן בסוד ו קצוות

המקום³⁵, וממילא לאהבת עולם ואילו שרש הזמן שייך למלכות (שדווקא בה מודגשת חלוקה הזמן, "הוי' מלך [בהוה], הוי' מלך [בעבר], הוי' ימלך [בעתיד] לעולם ועד"³⁶, כמבואר בתניא³⁷), וממילא ליראה תתאה, יראת המלכות.

ההתבוננות בדורנו - מלחמה למעלה

את הדיוק וההבחנה בין המקום והזמן, שאינם מפורשים לגמרי במאמר, אפשר לפתח למהלך רחב ויסודי הרבה יותר בנוגע לעבודת ההתבוננות:

הדריכות ביחס למנטליות המשתנה של כל דור, עם תמונת העולם המדעית המתחדשת בו והמחוללת גם שינוי תרבותי, דורשת התאמה גם של עבודת ההתבוננות. בשונה מלימוד גרידא, שעיקרו צבירת ידיעות והבנת התוכן המופיע בספרים, תכלית עבודת ההתבוננות היא הפנמת הדברים בשכל ובלב - "וידעת היום והשבת אל לבבך כי הוי' הוא האלהים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד"³⁸ - התיישבות הדברים במנטליות של האדם המתבונן, בהכרתו ובחוויתו. ממילא, ההתבוננות צריכה להיות מרתקת עבורו ומותאמת לתמונת

כל פעם מהדור החדש אתכפיא בנוגע למה שקבל מהדור הקודם, שאיננו מותאם אליו, ורק עם הזמן יש התאמה של הדברים אליו (על דרך המעבר אצל כל אדם מ"תורת הוי'", המתקבלת לו מהדור הקודם, ל"תורתו"³⁹, כאשר הוא לומד ומיישב את

הדברים אצלו). שינויי הזמן - בפרט אצל מי ש'חי עם הזמן', בהשתנות תמידית - דורשים דריכות תמידית ועבודת אתכפיא חדשה עם כל שינוי.

כפי שפותח אדמו"ר זקוק, וגם מסביר שוב בהמשך, תכלית ההתבוננות היא "דדיך" - "אהבה ויראה בהתלהבות". לאור ההסבר על התהוות המקום-העולם מ"מלכותך" (המביאה לאתהפכא) והתהוות הזמן-השנה מ"ממשלתך" (המביאה לאתכפיא) מתבקש להוסיף ולומר שהתעוררות האהבה היא מהתבוננות בסוד המקום והתעוררות היראה היא מהתבוננות בסוד הזמן. ממה אדם חושש? מההתפתחויות על ציר הזמן - ממה שעתידי לקרות, "כי לא תדע מה ילד יום"⁴⁰. לעומת זאת, המקום שייך לתחושת האהבה ("חן מקום על יושביו"⁴¹). בשם הוי' ב"ה ישנו "חותם המתהפך" של אהבה ויראה - דחילו ורחימו ורחימו ודחילו (יראה עילאה בחכמה, אהבה רבה בבינה, אהבת עולם במדות⁴²

טז תהלים א, ב. וראה ע"ז יט, א.

יז משלי כז, א.

יח סוטה מז, א.

יט בדרך כלל (ראה תניא פמ"ג) מבואר ש"אהבת עולם" היינו אהבה שנולדת מהתבוננות בגדולת ה' בבריאת העולם, "מלכותך מלכות כל עלמים" בבחינת המקום (ו קצוות, כמבואר בפנים). אכן, בפשט הפסוק "אהבת עולם אהבתיך" (יזמיה לא, ב, וראה תנ"ך פ"ו) היינו אהבה נצחית, המתגלה בזמן מלמעלה מהזמן, והיינו סוד הו"ק כנגד "שית אלפי שני דהוי עלמא" (סנהדרין צז, א). לפעמים מפרשים (ראה לקו"ת במדבר ט, ד ובכ"ד, עפ"י התנ"ך א"הנ"ל) שאהבת עולם זו היא למעלה מאהבה רבה, ובמושגים כאן מקור אהבת עולם זו הוא באמא עילאה הכלולה באבא עילאה, מקור "תרין ריעין" של יחוד הזמן והמקום (וראה עוד בהמשך בפנים).

כ ראה זהר ח"ג כקג, א ואילך; תקו"ז (כא, ב); שם י (כה), ב); לקו"ת שה"ש מו, א.

כא פירוש הרמ"ק על ספר יצירה פ"ה מ"ב; פע"ח שער הלולב פ"ג. וראה סוד ה' ליראיו ש"א פ"ג (ובשיעורים בסוד ה' שם); לחיות במרחב אלוקי, ובכ"מ.

כב נוסח התפלה (שילוב של תהלים י, טז; דה"א טז, לא; שמות טו, יח).

כג ראה תניא שעהויה"א פ"ז.

כד דברים ד, לט.

ואילו הכח והחומר (אותם איחד במשוואה המפורסמת $E = mc^2$) הם בגדר "והנגלת", כל הממשויות הגלויות לעינינו. בין שלב לשלב בארבע המדרגות הללו יש דילוג: בין הזמן והמקום יש צמצום-דילוג – הזמן-החכמה היינו "ראשית הגילוי"^א של האין-מהווה את היש (כפי שיתבאר באורך בהמשך), ראשית הגילוי של "מאין באת"^ב (המתגלה ל"חכם [בחינת חכמה] הרואה את הנולד"^ג יש מאין תמיד^ד), ואילו המקום-הבינה היינו "ראשית המציאות"^ה (באופן של "אפשרויות המציאות"^ו), כפי שמתואר עולם הבריאה בו מקננת הבינה, והיינו יצירת החלל-המקום בו מתאפשר קיום של מציאות) – הזמן מאפשר את "זימון-הזמנת" המציאות להופיע מאין, אך נדרש דילוג-צמצום שמסתיר את האין-מהווה את היש כדי ליצור מקום בו תתאפשר מציאות יש; אחרי יצירת הזמן והמרחב, המתוארת בשני הפסוקים הראשונים של התורה, מופיע בפסוק השלישי האור-האנרגיה (המושג כח, אנרגיה, ביחס לאור סתם, הוא הכח האלקטרו-מגנטי). חלקיק האור, הפוטון, הוא נטול מסה והמעבר מכח לחומר גם הוא דילוג (של "התעבות האורות" היוצרת את הכלים^ז) מכח חלקיק מסתורי (ולשם שייך בפזיקה סוד המספר 137, הקבוע של המבנה הדק, שהוא היחס בין מהירות הגל למהירות החלקיק הקל ביותר^ח).

ל אנרגיה שוה מסה כפול מהירות האור ברבע (סוד "ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור", "אור ברבע). לא ראה ע"ח שמ"ב (דרושי אבי"ע) פ"א. ומבואר בכ"מ בחסידות.
 לב אבות פ"ג מ"א.
 לג תמיד לב, א.
 לד תניא פמ"ג.
 לה **שיעורים בסוד ה' ח"ג עמ' קסג.**
 לו ראה ד"ה "ציון" תרס"ב (סה"מ תרס"ב עמ' שנו); ד"ה "שובה" תרפ"ו (סה"מ תרפ"ו עמ' ל). **סוד ה' ליראיו** ש"ב פ"א.
 לז ראה ע"ח ש"ז (מול"מ) פ"א.
 לח האלקטרון הסובב את גרעין האטום, שעל כן אנו קוראים לו בלשון הקדש **אופן**, העולה 137 (ראה The Riddle of Creation עמוד 27).

העולם שלו^כ. לכן, כדי להמשיך את מסורת ההתבוננות החב"דית, צריכים להציע התבוננות עמוקה שתתאים לראית המציאות של בן דורנו. אם בתפיסה בעבר ברור ש"גדר ובחינת שם עולם נופל על בחינת מקום ובחינת זמן דוקא"^{כא} הרי שתמונת העולם המדעית היום מתרחבת לכלול גם אנרגיה ומסה. כפי שמבואר במ"א באריכות^{כב}, מבנה יסודי של שם הוי"ב בדורנו הוא:

י זמן
 ה מקום
 ו כח (אנרגיה)
 ה חמר (מסה)

הזמן והמקום, שכנגד החכמה והבינה, "תרין ריעין דלא מתפרשין לעלמין"^{כג} (כפי שהם נתפסים בתמונת המדע היום, בתיאורית היחסיות הכללית של אינשטיין, כממדים של

מרחב אחד)^{כד} הם יחסית "הנסתרת" – זירת המציאות, שגבולותיה וממשותה עלומים –

כה ראה גם שיעור "התבוננות היום" מיד' אלול (נדפס בגליון כי תצא) תשפ"ב.
 כו תניא שער היחוד והאמונה פ"ז.
 כז **מבחר שיעורי התבוננות** ח"א עמ' 171 ואילך, חט"ו עמ' 163 ואילך ועוד.

כח ראה זחר ח"ג רצ, ב; זחר ח"א כקג, א.
 כט בהסתכלות של פנימיות התורה אפשר להסתכל על יחסי זמן-מקום בשני אופנים: לעתים מוסבר שהמקום הוא החלל הפנוי שנתהווה בעקבות הצמצום ואילו הזמן הוא סוד הקו שנמשך לתוכו (כמשמעות דעת הרס"ג באמונות ודעות סוף מאמר א והרמב"ם במו"נ ח"ב פ"ג; שם ריש פ"ל) ולעתים מוסבר שהזמן קודם למקום ודוקא התהוות הזמן אפשרה את בריאת מרחב המציאות (ראה **איחוד התורה והמדע** עמ' 425 ואילך. וכן הוא בשם הוי" המבואר בפנים בסמוך, כאשר הזמן-החכמה קודם למקום-הבינה) – שתי האפשרויות הללו, שאין כאן המקום להאריך במשמעותן וביחסים ביניהן, תואמות את יחסי החכמה והבינה שלהן שורשים נפרדים ובכל אחת יתרון על זולתה, ואכמ"ל (ראה באורך גם בסמינר ממד הזמן בעולם ובנפש, נדפס **במבחר שיעורי התבוננות** חט"ו, ובשיעור כ"ט שבט ע"ט, נדפס בגליון כי תשא ע"ט).

כדי להמשיך את מסורת ההתבוננות החב"דית, צריכים עמוקה שתתאים לראית המציאות של בן דורנו

התנועה, כמו המדרגות שלפניה, נמצאת עדיין תחת חוק האנטרופיה ואילו החיים הם תופעה פלאית המנוגדת לחוק האנטרופיה

בקונטרס חנוך קטן (בתיא) כדי לראות את חן הו' במציאות, כיצד מתוך אין ואפס מתהווים זמן ומקום ויש בתוכם התפתחות עד לגילוי שכל (ששיאו השכל האלקי של הנפש האלקית).

לפני כל שבע המדרגות הללו, שכולן מדרגות של יש, עומד האין – שהרי הכל, החל מזמן ומקום, מתהווה יש מאין.

הנברא הראשון מאין הוא הזמן, שעצם מציאותו היא בלתי מוחשית ועדיין יחסית בגדר אין, כפתגם הידוע "העבר אין, העתיד עדיין, ההווה כהרף עין"^{מב}. בקבלה מוסבר שמציאות הזמן שייכת לתורה^{מג} – "אורייתא מחכמה נפקת"^{מד} ו"החכמה מאין תמצא"^{מה} – ולימוד התורה צריך להיות "באימה ביראה ברתת ובזיע" (כפי שנלמד מ"זמן מתן תורתנו" לכל לימוד תורה)^{מו}. מעבר לחווית היראה הזו, המאפיינת את הזמן (כנ"ל), אפשר להבין שמציאות הזמן מתחילה מה"רתת"^{מז}, הרעד יוצר – בכמעין 'מפץ גדול' – את ה"הרף עין" של ההווה, את פעימת הזמן בכלל (שבסוד "בראשית",

את המבנה הזה ניתן להמשיך הלאה לעוד שלשה מושגים שמתפתחים מ'זירת המציאות' (הזמן והמקום) ו'אבני הבנין' שלה (האנרגיה והמסה): ראשית, ישנה תנועה – בתוך המקום והזמן נעים חלקיקי החומר מכח האנרגיה. התנועה מצד עצמה, ללא חיכוך או התנגדות, נמשכת עד אין סוף – בכיוון אחד, אם

היקום הוא בלתי-מוגבל, או הלוך-חזור, אם היקום הוא מוגבל. גם המעבר ממצב של חלקיק דומם לתנועה הוא דילוג מסוים, שעוד צריך עיון עד כמה הוא מוגדר מבחינה מדעית. אחר כך בא דילוג עצום – מתנועה סתמית לחיים (כמו המעביר מהיום השני ליום השלישי בימי בראשית), שראשיתם בצומח והמשכם בחי. התנועה, כמו המדרגות שלפניה, נמצאת עדיין תחת חוק האנטרופיה ואילו החיים הם תופעה פלאית המנוגדת לחוק האנטרופיה. הדילוג לחיים הוא דווקא מהתנועה משום ש"כל חי מתנוועע"^{לט} – התנועה היא השרש המאפשר את הופעת החיים. השלב הבא – השביעי-החביב^ל בהתבוננות הזו – הוא הדילוג לחיים תבוניים, חיים שניתן להגדירם כבעלי מודעות או בעלי שכל (אינטליגנציה). השכל של הנברא ברהדעת מתבטא בכל החושים שלו ואצל עם ישראל הוא כולל גם בחירה חפשית^{מא}.

ורמו לסיכום שבע המדרגות: **זמן מקום כח חמר** (עד כאן עולה 559, חצי "שמע ישראל הו' אלהינו הו' אחד", כמבואר במ"א) **תנועה חיים שכל** (שלש המדרגות הנוספות עולות 949, **אהבת ישראל, אהבה פעמים חכמה**) – עולה חן פעמים הו'. ההתבוננות הזו היא היום יסוד החנוך (שהוא יסוד ההתבוננות, כמבואר

מב מראה מוסר (גינצבורג'זליגמאן, פפד"מ ת"מ) אות ה. מובא בפלא יועץ ערך 'דאגה'.

מג ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ו עמ' מג. תקס"ח ס"ע תקמב. המשך תרס"ו עמ' מא ואילך. תער"ב ח"א עמ' שלט ואילך. תורת מנחם ח"ט עמ' 88.

מד זהר ח"ב קכא, א. וראה שם פה, א.

מה איוב כח, יב.

מו ברכות כב, א.

מז רתת בגימטריא 1000, סוד אלף אורות להם זכה משה במתן תורה (ראה בסידור ר' שבתי מרשקוב, סידור האר"ז"ל קול יעקב, פרי עץ חיים שער השבת פ"ח ובכ"מ). על שם הרתת קוראים בשבועות את מגלת רות. בסדר של אימה:יראה:רתת:זיע – כנגד ייהוה – שייך הרתת ליו, שבהקשר של הזמן הוא סוד ששת ימי בראשית (אחרי הרתת של ששת ימים באה שבת מנוחה – שיקוף של הלמעלה מהזמן – ולעתיד לבוא, כאשר יגיע "יום שכולו שבת", יבואו ימים ללא-רתת, "ימים אשר אין לי בהם חפץ"), וד"ל.

לט ספר מפתח הרעיון לרבי אברהם אבולעפיא בסופו (אות ת).

מ ויקרא רבה כט, ט.

מא ראה מדבר שור, הדרוש הארבעה ושלשים עמ' שיד.

מהפשוט אל המורכב (סדר שנקרא בלשון הראשונים "קדימה בטבע"^{כב} – סדר התפתחות הטבע עצמו). גם אם שרשם של הזמן והמקום גבוה יותר, הם מציאות פשוטה יחסית. כלומר, בהתבוננות זו מהאין האלקי מתהווה קודם כל הבסיס הנמוך-הפשוט ואחר כך צומחת מורכבות. יחסית, ההתבוננות מלמעלה למטה היא בגדר תורה שבכתב, תורה היורדת מהשמים אל הארץ ("עליונים ירדו למטה"), וההתבוננות מלמטה למעלה היא בגדר תורה שבעל פה, הצומחת מן התחתונים ("תחתונים יעלו למעלה"^{כג}). כפי שאדמו"ר הזקן מזכיר בפירוש בהמשך, היחס בין שתי התורות הוא גופא היחס בין החתך והכלה. לדורו של משיח – שהוא דור נשי^{כד} – מתאימה יותר ההתבוננות שמלמטה למעלה, התבוננות בדרך של אור חוזר ש"חוזר לקדמותו ממש"^{כה}.

התהוות הזמן^{מח}, אותיות בת-ראשי^{מט}, תנועת 'זקירה בבת ראש'^נ, ומתוך מרחב-הזמן שנוצר מהרתת מתחילה לצמוח המציאות כולה, שלב אחרי שלב. אכן, יש להתבונן בכך שגם "ראשית הגילוי" של האין, "החכמה מאין תמצא" של הזמן, כיש תחשב ביחס לאין שקדם לגילוי הזה. אדמו"ר האמצעי אומר^{נא} שבכל יום האדם צריך להתבונן בכל סדר ההשתלשלות, מאור אין סוף שלפני הצמצום – לדרגותיו השונות – ועד למציאות היש הנברא שלנגד עיניו. בימינו אפשר להציע את ההתבוננות הזו, על כל שלביה ודילוגיה, שמתארת גם את כל תהליך יצירת המציאות יש מאין. אכן, יש הבדל משמעותי – אצל אדמו"ר האמצעי מתבוננים בהשתלשלות מלמעלה למטה ואלו התיאור כאן הוא בעצם של התפתחות (אבולוציה) מלמטה למעלה,

נב הקדמה לספר הברית בשם הקדמונים.

נג שמות רבה יב, ג.

נד ראה שיעור ז' אדר תשע"ז.

נה שער האמונה (אדה"א) פט"ו (ובהמשך שם). ובכ"מ.

מח מורה הנבוכים שם.

מט פרדס רמונים ש"י פ"ה.

נ ראה יומא לח, ב ובכ"ד.

נא ראה קונטרס ההתפעלות (לקוטי ביאורים) נג, ב.

הלומד על מְנַת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ♦ התהוות היש מהאין שייכת לעולם הבריאה – וניתן לתפוס אותה בכח עבודת ההתבוננות (עבודת הבינה המקננת בעולם הבריאה).
- ♦ מ"מלכותך מלכות כל עלמים" מתהווה המקום ומ"ממשלתך בכל דד ודד" מתהווה הזמן.
- ♦ מלוכה היא ברצון – לתודעת המקום שייכת אתהפכא (כשאדם חש 'במקום הנכון') ואהבה ("חן מקום על יושביו").
- ♦ ממשלה היא בכפיה – לתודעת הזמן שייכת אתכפיא (בהתאמת המסורת למנטליות המשתנה) ויראה (מפני שינויי הזמן).
- ♦ תכלית ההתבוננות היא התיישבות התוכן במוחו ובלבו של המתבונן – לפי המנטליות שלו.
- ♦ בכל דור צריך לעדכן את ההתבוננות לפי תמונת העולם המיוחדת שלו.
- ♦ תמונת העולם שלנו בנויה, מהפשוט למורכב, מזמן-מקום-כח-חמר-תנועה-חיים-שכל – הכל מתהווה מהאין ובין שלב לשלב נדרש דילוג-צמצום.
- ♦ בדורות עברו ההתבוננות בסדר ההשתלשלות היתה מלמעלה למטה (כדרך תורה שבכתב) ובדורנו מתאים להתבונן מלמטה למעלה (כדרך תורה שבעל פה).

שיעור

חיבור חו"ל וא"י

קריאת התורה בארץ ובחו"ל

קיצור מהלך השיעור

בתקופה זו, בשנה עם קביעות של שבועות בערב שבת, ישנו **הפרש בין קריאת התורה בארץ ובחו"ל**. בשיעור הקצר שלפנינו יש התייחסות **למשמעות הרוחנית** של התופעה ולעבודה של חיבור בין **בני ארץ ישראל ובני חוץ לארץ**.

בחוץ לארץ כאילו יש 'פיגור' בקריאה. אבל אנחנו מצווים לחבר את כל היהודים ביחד. אפשר לתת סימן שבני ארץ ישראל הם בבחינת "אחישנה"¹. חז"ל אומרים "זכו 'אחישנה', לא זכו 'בעתה'²". מה פירוש "זכו"? זכו להיות כאן בארץ, זכות עצומה. לפעמים שוכחים את הזכות שיש לנו להיות כאן בארץ הקדש. "זכו 'אחישנה'" – עם הזכות להיות בארץ הכל יותר מהר. אבל "לא זכו" – אצל מי שעדיין בחוץ לארץ, שלא זכה עדיין להיות כאן – הגאולה היא "בעתה".

א"י וחו"ל – שאלה של מנטליות

כתוב³ שהמשיח יבוא או ב"דור שכולו זכאי" או ב"דור שכולו חייב". לפי הווארט הזה, "דור

זריזות הקריאה בארץ ישראל

אנחנו כאן בארץ ישראל, בפרשת בהעלתך, אבל בחו"ל – גם אצל הרבי וגם בהודו⁴ – נמצאים בפרשת נשא. בשבת נשא אצלנו היה בחוץ לארץ יום טוב שני של שבועות, ולכן מהשבת הזו כמעט עד סוף חומש במדבר (בפרשת בלק אצלנו, בה יקראו בחו"ל חקת-בלק) יש הפרש בין א"י לחו"ל (גם בקריאת התורה וגם באמירת פרקי אבות). חומש במדבר הוא בעצם חוץ לארץ, טלטול במדבר, ב"מדבר העמים"⁵, ועוד לא הגענו ל"ארץ נושבת"⁶, ארצנו הקדושה. מה ההבדל? שבארץ ישראל יותר זריזים.

נרשם ע"י איתאל גלעד. לא מוגה. שיעור אחרי התפילה, י"ב סיון תשפ"ג – כפ"ח.

א נכחו משפחה של שליחים בהודו.

ב יחזקאל כ, לה.

ג שמות טז, לה.

ד ישעיהו ס, כב.

ה סנהדרין צח, א.

יסוד החיבור וההתכללות של שתי הבחינות יחד הוא בחיבור של הפרשות האלה – לחבר את נשא, "נשא את ראש בני גרשון גם הם", נשיאת ראש, ל"בהעלתך את הנרות"^א, "עד שתהא שלהבת עולה מאליה"^ב, להעלות את "נר הוי' נשמת אדם"^ג. כבר רואים כאן מכנה משותף – או שנושאים את הראש או שמדליקים ומעלים את הנשמה של היהודי למעלה.

יש כאן רמז יפה: **נשא** עולה 351, שם הוי' במשולש, כל המספרים מ"ו עד 26, ו**בהעלתך** שוה 527. בנוסף, יש תופעה מיוחדת בפרשת נשא, שיש בה הכי הרבה פסוקים מכל פרשיות התורה, 176, מספר מיוחד (שהוא, כידוע, גם מספר פסוקי הפרק הכי ארוך בתהלים, פרק קיט, וגם מספר דפי הגמרא במסכת הכי ארוכה, בבא בתרא). אם אני מחבר את המספר הזה לשם הפרשה, **נשא**, כמה עולה ביחד? 527, בדיוק **בהעלתך!** כלומר, יש כאן חיבור.

176 בגימטריא **נסיון**. בנסיון יש גם מובן של נסיון שצריך לעמוד בו, ובכלל נסיון חיים, "אין חכם כבעל הנסיון"^ד, וגם משמעות של הרמת נס. תכלית העמידה בנסיון היא הרמת נס – התרוממות של האדם^ה. ה**נסיון**, הכח להתרומם, הוא המחבר בין **נשא** ל**בהעלתך**, וממילא הוא גם הכח המחבר בין הזוכים, להיות כאן בארץ, ובין הלא-זוכים בינתיים.

מעלת החיבור

שנוכה שיהיה גם "דור שכולו זכאי" וגם "דור שכולו חייב", כמו שאנחנו מסבירים^ו ש"דור שכולו חייב" הוא דור שכולו חייב משיח, שלא יתכן עבורו שלא יבוא משיח, הוא חייב שתהיה

המשך בעמ' 25 <<<

שכולו זכאי" פירושו שכולם יהיו כאן בארץ ישראל, "דור שכולו זכאי" להיות כאן – אז המשיח יבוא בבחינת "אחישנה". או, חס ושלום, שיש גלות וכולם בחוץ לארץ – גם משיח יבוא, אבל "בעתה". אלה שתי בחינות ביאת משיח – או ב"דור שכולו זכאי" או ב"דור שכולו חייב". לא חייב להיות לכך רק פירוש פיזי, מקומי. יש יהודי שבנפש, בפנימיות, הוא יהודי של ארץ ישראל. לפי קבלה יהודי של ארץ ישראל היינו יהודי של מוחין דאבא, ומוחין דאבא הם באמת מקור הזריזות^ז, מהירות האור ("כברק המבריק על השכל"^ח), "אחישנה". אבל יש יהודי, שיתכן שהוא נמצא כאן בארץ, אבל הוא יהודי של חוץ לארץ. כמו שהרבי גם אומר שיש כאן, לדאבונו, הרבה מנטליות של חוץ לארץ. מי שהוא חוץ לארץ הוא בעצם בבחינת "לא זכה", ואז המשיח בא רק "בעתה" ולא בבחינת "אחישנה".

בכל אופן, התקופה הזו, שיש הבדל בין הפרשיות היא התקופה לחבר בין שתי הבחינות. דווקא בתקופה הזו, בהשגחה, יש הרבה יהודים שבאים מאמריקה לכאן ואז יש להם את הבעיה הזו של שתי פרשות שונות – הם צריכים להשלים פרשה. גם בהודו אותו דבר. "במקום מחשבתו של אדם שם הוא נמצא ממש" – גם השליחים שפה וגם עוד אנשים שקשורים לשם, יש להם חלק והמצאות אמיתית גם שם, וצריך לחשוב על שתי הבחינות יחד.

חיבור בכח הנסיון

לפי הקביעות של השנה הזו, הפער בין ארץ ישראל לחוץ לארץ מתחיל בפרשות נשא-בהעלתך^ט – שבחו"ל קוראים נשא ובארץ בהעלתך. הפער בקריאה ממשיך הלאה, אבל

^א במדבר ד, כב.

^ב שם ח, ב.

^ג שבת כא, א (הובא בפירוש"י עה"פ).

^ד משלי כ, כז.

^ה עקידת יצחק שער יד.

^ו ראה ד"ה "נתת ליראיך נס להתנוסס" תרצ"ג ובכ"ד.

^ז לתוכן כל פסקה זו ראה **בעתה אחישנה** פ"ב ובכ"ד.

^א ראה אוה"ת במדבר ד עמ' א"סח וש"נ.

^ב ראה גם שיעור כ"ו סיון תשס"ז ובכ"ד.

^ח תניא אגה"ק טו.

^ט רת"ס של נשא-בהעלתך אותיות **כהן** (למפרע) – רמז לברכת כהנים בנשא ולהעלאת הנרות על ידי הכהן בבהעלתך.

פרקי אבות

פרק ג', חשנה י"א

תיקון הבושה

רַבִּי אֶלְעָזָר הַמוֹדְעִי אוֹמֵר: הַמְחַלֵּל
את הַקְּדוּשִׁים, וְהַמְבַזֵּה את הַמוֹעֲדוֹת,
וְהַמְלַבֵּן פְּנֵי חֲבֵרוֹ בְּרַבִּים, וְהַמְסַפֵּר בְּרִיתוֹ
שֶׁל אַבְרָהָם אַבִּינוּ, וְהַמְגַלֵּה פְּנִים בַּתּוֹרָה
שֶׁלֹּא כְּהַלְכָהּ, אֵף עַל פִּי שְׂיֵשׁ בִּידוֹ תּוֹרָה
וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם
הַבָּא.

יש כאן חמשה דברים, המכוונים בפנימיות כנגד אותיות שם הוי', לפי הסדר מלמעלה למטה:

"המחלל את הקדשים" כנגד החכמה, אות י בשם הוי'. קדש שייך לחכמה.

"המבזה את המועדות" כנגד הבינה, ה ראשונה בשם הוי'. המועד, יום טוב, שייך לבינה ("מקרא קדש", ולא קדש עצמו), מועדים לשמחה "אם הבנים שמחה".

"המלבין פני חברו ברבים", כנגד התפארת (כללות אות ו בשם הוי'). לבייש את הזולת הוא הפגם החמור ביותר ביחסי אנוש ("המלבין פני חברו ברבים כאילו שופך דמים"). האדם נברא בצלם אלקים מפואר, "כתפארת אדם", והמלבין פניו פוגע בתפארתו.

"המפר בריתו של אברהם אבינו" כנגד היסוד (סיום אות ו). פירוש אחד, שלא מל בכלל, ופירוש

שני שמושך ערלתו שלא יראו שהוא מהול – הכל קשור לברית המילה, מדת היסוד. "המגלה פנים בתורה" כנגד המלכות, ה אחרונה בשם הוי'. מפרש הברטנורה "שמראה פנים ופירושים בתורה שלא כהלכה... פירוש אחר מגלה פנים, שמעיז פניו לעבור על דברי תורה בפרהסיא ביד רמה ואין לו בושת פנים". לפירוש הראשון, זו הכחשת תורה שבעל פה (המפרשת את התורה שבכתב), "מלכות פה תורה שבעל פה". לפירוש השני זו עזות פנים, מלכות שלילית. למעשה, שלשת הדברים האחרונים – בקו האמצעי של הספירות – קשורים למדת הבושה, הטובה והרעה. "מלבין פני חברו", מבייש אותו. "מפר בריתו של אברהם אבינו", מתבייש ביהדות שלו (וכל יהודי המתנהג בצורה מסוימת מפני שהוא מתבייש ביהדותו, יש בזה בדקות פגם של "מפר בריתו של אברהם אבינו"). ו"מגלה פנים בתורה" היינו ש"אין לו בושת פנים". תיקון מדת הבושה הוא להזהר מלבייש אחרים, לא להתבייש ביהדות שלי, ולהתבייש מלעשות עבירה.

נערך ע"י יוסף פלאו, לפי שיעור ט"ו סיון תשע"ו.
א זהו פירוש הרמב"ם. לפירוש זה לא גורסים במשנה את המלים "שלא כהלכה".

קול שמחה

פרשת שלח

חובה ונדבה

רק הוא מכס. כלומר, שקיום התורה שלכם אינו על תורת חסד ונדבה, רק בתורת חיוב גמור. כי היא חייכם, שעל ידה נבראתם, כנ"ל. ולכן מזהיר הכתוב וראיתם וזכרתם... שיוזהר בעשיות מצוות על ידי ראייה וזכרון, שהם מזכירין אותו לשלם את החוב, כנ"ל.

קיום המצוות הוא כתשלום חוב! ישראל נבראו רק לכבוד ה' – ועליהם לפרוע לו את חובם. אפשר לחשוב שקיום המצוות הוא התנדבות ורצון טוב בלבד, וממילא 'מגיע לי לקבל שכר וכו'. אך האמת היא שלא מגיע לי כלום, ובכל מה שאני עושה אני רק פורע את חובי. זו התודעה היסודית של מדת השפלות: "תן לו משלו שאתה ושלך שלו".

"כי חלק ה' עמו" – אנחנו רק חלק אחד (פרס, חצי), אבל על ידי פרעון החוב החלק מתחבר עם השלם ונעשה שלם.

תמורת הפרעון מקבלים אפכיה, שובה, ויש להזהר לשמור אותו. **אפכיה** מלשון **הפך** – שמירת השובר **הופכת** את החוב לשולם ופוטרת את האדם מן הדין. כשהופכים את **הפך** הוא הופך ל-**הכף**, האדם נידון **לכף** זכות ולא לכף חובה ח"ו. **כף** הוא **אתכפיא**, לכוף את היצר ואת הסטרא-אחרא המקטרג על האדם לכף חובה. **אכפ** רומז גם **לאכפתי** שתשלום החוב יהיה כראוי ובזמן.

וְהָיָה לְכֶם לְצִיצַת וְרָאִיתֶם אֹתוֹ וְזָכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה'...

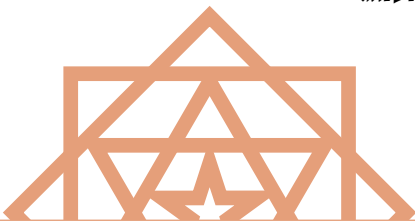
ובספר קול שמחה: במדרש רבה וראיתם וזכרתם. המראה מביא לידי זכרון, זכרון מביא לידי מעשה, שנאמר "למען תזכרו ועשיתם". למה? "כי לא דבר רק הוא מכס". משל לבעל הבית שהיה שוקל ארגוניות וכותב אפכיות, אמר לו אביו, בני, הוי זהיר באפכיות שחייך נתון בהן. כך אמר להם הקב"ה לישראל "כי לא דבר רק הוא מכס כי הוא חייך" וגו'. במתנות כהונה פירש ארגוניות – גביית המסים. ופירש אפכיות – הנכתב בספר שובר לזכרון. לפיכך במשל, אביו הזהיר את בנו, לשום עין טוב באפכיות כי הוא חייו. כלומר, שאם יטעה באפכיות אזי צריך לשלם גביית המסים משלו. ומבאר המדרש הפסוק כי לא דבר רק הוא, כלומר, שישראל אינם עושים המצוות ברצונם ובנדבה רק על דרך תשלום החוב. כי הקב"ה נטע בהם חלקו ע"ד "כי חלק ה' עמו". ובקיומם התורה והמצוות מחזירים הפקדון לבעליו... מי שהתנדב לעשות רצון קונו, מקבלין אותו. ואם אין מתנדב, אין עליו חוב, כי לא הלוה לו ולא הפקיד אצלו השי"ת כלום. אבל עם ישראל, שאינם נבראים אלא לכבודו, והקב"ה נטע בהם חלקו, ואם אין נזהרים בתורה ובמצוות, אינם זהירים באפכיות להראות החשבון שפרעו מה שלוו. וזה פירוש הפסוק כי לא דבר

נערך ע"י יוסף פלאי, מהתועודות פרשת בהעלותך תשפ"ג. א במדבר טו, טל.

תיקון האחור

המדרש עוסק במצות ציצית המזכירה תרי"ג מצוות (ושקולה ככולן) – זכרון לחוב שעלינו לפרוע ולשלם בעשיית תרי"ג מצוות. בפנימיות, הזכרון שייך לפנים והשכחה לאחור. וכן הציצית מזכירה ומסוגלת שלא ליפול לשכחה-לאחור, "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם" לשון אחור. יותר מדויק: הזכרון הוא להמשיך-להעביר מן האחור אל הפנים (בסוד השכם-הכתף). ובהקשר לפרעון חוב: טבע האדם 'להדחיק' את חובותיו, להשליכם לאחור – ולכן צריך זכרון, מאמץ מודע, לזכור את חובותינו ולקיימם. במדרש יש תהליך "מראה מביא לידי זכרון. זכרון מביא לידי מעשה". הזכרון הוא המעבר מהאחור לפנים, בתודעה של פרעון חוב, מצווה ועושה. אך המעשה עצמו הוא התיקון השלם (עשייה לשון תיקון), המעשה 'נעשה ממילא' ובטבעיות מתוך רצון טוב (המתגלה לאחר תודעת החובה), כמי שאינו מצווה ועושה. בזכרון יש פנים ואחור אך במעשה הכל הוא פנים (כמו לוחות הברית הכתובים מכל עבריהם, הכל פנים) – גם תשלום החוב נעשה מתוך רצון ותענוג אלוקי. והרמז: **מראה זכרון** (המביאים למעשה) = **תענוג**.

מצווה ועושה

התודעה של קיום המצוות כפריעת חוב, ולא כהתנדבות, היא "מצווה ועושה" – כמסקנת הגמרא "גדול מצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה"². אולם רב יוסף היה סבור תחילה שגדול מי שאינו מצווה ועושה, ובאמת "אלו ואלו דברי אלקים חיים": כיום ההלכה היא גדול המצווה ועושה, תודעת החובה בקיום המצוות, כמו פרעון חוב (אין חובה גדולה מפרעון חוב). אך לעתיד לבוא יהיה "גדול מי שאינו מצווה ועושה", כתודעה המשיחית של **רב יוסף** (= **משיח**). כאשר יש רוח טומאה ויצר הרע המנגד, אז העיקר הוא תודעת החובה, שכוחה יפה לכוף את היצר ולהתגבר עליו, אתכפיא ליצר (כרמוז ב'אפכיה'). אך כאשר יתקיים "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ", אז העיקר הוא קיום מצוה מתוך נדבה ורצון טוב!

הנשמה לפני ירידתה לעולם להתלבש בגוף גשמי ובנפש הבהמית, נקראת "בת נדיב", מלאה רצון טוב ואינה צריכה את תודעת החובה ופרעון החוב. אלא שבירידתה לעולם התחתון והחשוך, אזי יש צורך בעבודת האתכפיא המביאה לידי "אתהפכא חשוכא לנהורא", להיות "כיתרון האור מן החשך" דוקא, לגלות ביתר שאת את הרצון והנדיבות.

ב קידושין לא, א.

המשך מעמ' 22 <<

במדבר, עד שתתחברנה הפרשות עוד פעם. שנזכה לאחדות בתוך עם ישראל ושכולם יתעוררו, גם אלו שפה בארץ וגם אלה שבחו"ל. מסתמא כולנו "לא זכו", כולנו בני חוץ לארץ במנטליות, אבל בכל אופן צריך לזכות להיות בן ארץ ישראל, עם מוחין דאבא.

גאולה עכשיו. במדה מסוימת "דור שכולו חייב" הוא יותר עצמי, בעל עצמה, מ"דור שכולו זכאי" – ל"זכאי" כאילו מגיע, אבל ל"חייב" לא מגיע בכלל, אבל הוא חייב משיח, לא יעזור לו שום דבר אחר. זו נקודה שצריך להתעצם איתה כל חומש

הסיפור החסידי

רבי איתמר מנדבורנה | ילד המזל

רבי איתמר רוזנבוים נולד בשנת תרמ"ו לרבי מאיר רוזנבוים האדמו"ר מקרעטשניף, בנו של רבי מרדכי מנדבורנה. אמו הייתה בתו של רבי יחיאל מיכל טירר, רבה של דורוחוי, מצאצאי ה"באר מים חיים". נשא את מלכה בתו של רבי אשר ישעיה מקולבוסוף. בגיל 15 החל לכהן באדמו"רות בצ'רנוביץ, עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה עבר לעיר וינה ולאחר המלחמה חזר לקרעטשניף. לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה חזר שוב לכהן בצ'רנוביץ כרב. לאחר מלחמת העולם השנייה היגר לארצות הברית, ובשנת תשכ"ט עלה לארץ ישראל והתיישב בתל אביב, בשכונת יד אליהו. נחשב בסוף ימיו לזקן אדמו"רי נדבורנה, ובלט בכך שהאריך ימים יחסית למשפחתו. נלב"ע בכ"ב סיון תשל"ג ונקבר בהר הזיתים.

בגמרא נאמר, כי "בני, חיי ומזוני – לא בזכותא תליא מילתא, אלא במזלא תליא מילתא [בנים חיים ופרנסה – לא בזכויות תלוי הדבר, אלא במזל תלוי הדבר]". אך המזל המדובר איננו הגרלה שרירותית, או השפעת הכוכבים ברגע הלידה... שורש נשמתו של אדם, המקום הלא מודע שממנו נוזל השפע האלוקי המיועד אליו, הוא הקובע את יכולתו לחיות, להתפרנס ולהוליד בנים.

המזל, אם כך, איננו חיצוני לאדם אלא חלק ממנו. ואכן, כפי שצדיק יכול להבחין באופיו של שורש הנשמה ואף להוריד לעולם נשמה במזל טוב יותר – יכול הוא גם להבחין בתוך הרבדים המודעים של הנפש, בחלקים המשפיעים על תנאי החיים: החיים עצמם שייכים לחכמה, כפי שנאמר בקהלת "החכמה תחיה בעליה". הפרנסה מושרשת בבינה, כפי ששולחן לחם הפנים עמד בצפון ההיכל (כשהמזרח לפניו) – "קדם", הצפון הוא בשמאל – וכידוע, קו שמאל מתחיל בספירת הבינה). הבנים שייכים לדעת, כח החיבור וההולדה ("והאדם ידע את חוה אשתו; ותהר ותלד...").

סיפר בנו, כ"ק אדמו"ר מנדבורנה חדרה: "רוח קדשו של אבי היתה כאחד הצדיקים הקדמונים. באחד מהימים הגיע אליו יהודי ובידו קוויטל ארוך מאוד, כלומר, ילדים רבים. בקוויטל התאונן היהודי על מצבו הדחוק, ועל כי אינו מוצא פרנסה לכלכל את ביתו. אבי התבונן בקוויטל והשיב ליהודי: 'ה' יעזור שבשנה הבאה תזכה לילד נוסף'...".

"הלה חשב, שאבי לא מבין את רצונו ולכן אמר: 'רבי אין לי מה לאכול, ב"ה ביתי מלא כבר בילדים!' אבל אבי התבונן שוב בקוויטל והשיב באותה ברכה".

"ואכן כעבור שנה נולד לו בן. הגיע היהודי לבשר לאבי על השמחה, ואז נענה לו אבי בפנים שוחקות וסיפר לו: 'לפני שנה כשנתת לי את הקוויטל התבוננתי היטב בשמות כל בני הבית וראיתי שלאף אחד מהנפשות הרשומות אין מזל לפרנסה. נאלצתי אפוא לברכך בילד נוסף אשר יוולד עם שערי פרנסה. מעכשיו תמכור – תפוחים! ואכן מאותה עת שפר עליו מזלו ופרנסתו הייתה בהרחבה ובשפע רב".

באים כאחד. התכונה הזו שייכת בעיקר לבנים – את המילה "זכר" ניתן לדרוש כ"זה-זכר" [כרה, בלשון הכתוב, היא סעודה גדולה], היינו "זה מפרנס". אך כפי שמתברר, לא כל בן הוא בן דעת. ישנם בנים שבשורשם הם "נשמות נקביות", וישנם כאלה שדעתם חזקה דיה כדי לפרנס משפחה שלמה.

בהתבוננות זו ניתן לראות, כי הקשר שגילה רבי איתמר בין בנים לפרנסה, הוא אותו קשר של **בינה-דעת (= ישראל)** המצוי כבר במשנה: "אם אין דעת (בנים) אין בינה (פרנסה)". אמנם, בגמרא מקושרת הפרנסה דווקא לחיים: "מאן דיהיב חיי יהיב מזוני", אך בעצם, כאשר מדובר בבן נוסף שיורד לעולם, הרי שפרנסתו וחיי

ניגון

536 | י' אדר ב' תשפ"ב

1 = 100

5

9 D.C.

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

מתייבשים בשליחות

זכינו לצאת לשליחות מסוימת, שלעת עתה טרם מוצתה. לאחרונה, למרות שיש עוד הרבה מה לעשות, אנחנו מרגישים קצת 'יבשים' וחסרי חיות. מה עלינו לעשות?

מענה:

"יבש חציר נבל ציץ ודבר אלהינו יקום לעולם" – יש לקבל חיות פנימית וקיום נצחי מתוך ההתקשרות הפנימית לדבר אלהינו, "דברי אלהים חיים" (דא"ח, חסידות), אז לא מתייבשים לעולם. תמשיכו לגלות נפלאות ולפעול נפלאות בקרב הארץ (גם ארץ העמים...!)

"הכל הוא ה"

לפני מספר ימים פגשנו כאן

בחורה ישראלית ובהשגחה פרטית הצלחנו למשוך אותה לבית חב"ד. היא מאוד התחברה עם ה"מדיטציה קבלית" שאנחנו עושים כאן ועם הדיבור שלנו על כך ש"הכל זה ה". בכלל היא טיפוס מאוד רוחני שמבקש את קרבת ה'. מאידך, לדבריה, היא לא רואה סתירה בין הרוחניות של המזרח לבין יהדות ולטענתה היא מרגישה שהיא מוצאת את ה' בכל מקום ושהכל יונק מאותה אמת אלקית – בעצם אם הכל זה ה' למה לא להתחבר אליו דרך כל האמונות והתרבויות והתפילות? זו לא פעם ראשונה שאנחנו נתקלים בגישה הזו ונשמח לדעת איך נכון להתייחס לזה?

מענה:

ההתחברות לאחדות ה' היא בדרך של דפק החיים ברצוא ושוב – "ה' הוא הכל" ו"אין עוד מלבדו" ו"הכל הוא ה'".

אם רק חושבים ש"הכל הוא ה'" בלי "ה' הוא הכל", עלולים להתדרדר לעבודה זרה, לכן חייבים להתחיל מההכרה הפנימית שיש רק ה' אלהי ישראל נותן התורה לעם ישראל ולכל העולם ו"אין עוד מלבדו".

אח"כ אפשר לראות-להרגיש איך הוא משתקף בכל דבר בעולם, אלא שגם בזה, ישנם דברים (קליפות בלשון הקבלה) שמסתירים את אחדותו האמיתית וכאילו מהווים תחליף מדומה שאין זו אמת כלל וכלל, אלא כעין אחיזת עינים. היינו כל האמונות הטפלות שיש בעולם, שכאשר יבוא משיח במהרה בימינו נאמר עליהן "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ", "והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד!"

אנכי והילדים

המדור לילדי ישראל

ד"ר תתורו

לתור וכיצד לא. בואו נצא לתור אחר שמירת המחשבה שלנו.

דפס"ח את כנצרת

בתקופה האחרונה חוינו נסים גדולים. מתקפה של מאות טילים על רכוזים מישבים הסתיימה כמעט ללא פגע, עבדה שמראה לנו את השגחת ה' הצמודה אלינו. בכל זאת, לא סוד שאצל הרבה מאתנו, לא רק הילדים, קנו באותה תקופה פחד בלב.

תגידו לי, אתם מפתחים לעלות על רכב ולנסע? אני בדרך כלל לא. ומה עם תאונות דרכים? הרי הן דבר שלצערנו מתרחש. "למה שזה יקרה דוקא אצלי?", אני מבטל את החשש בלבי. כנראה שלזה כבר התרגלתי. אבל רגע, מה הסכוי שטיל המשגר לעבר עיר שלמה יפגע דוקא במבנה מישב ולא בשטח פתוח? למה לחשש שדוקא במקום בו אני נמצא תהיה הנפילה? למרות שאלות אלו החרדה בשעת האזעקה תוקפת אותנו, גם כאשר יש

"אז מהי העצה, רבי, למחשבות זרות?", כך שאלו החסידים את הרבי הרש"ב.

"רבותי, למחשבות זרות יש רק עצה אחת ויחידה", ענה הרבי. "פשוט לא לחשב אותן!"

את פרשת שלח אנו חותמים עם המצוה ש"שקולה כנגד כל המצוות" – **מצות ציצית**. מנין לנו מעלתה המיוחדת? כי כך כתוב עליה במפרש: "וראייתם אתו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אתם". לא רק שהציצית מזכירה לי את כל המצוות ונותנת לי חשק לקיים אותן, אלא שיש בה כח מיוחד של שמירה מפני האויב המסכן ביותר האורב לנו – **המחשבות השליליות**.

המרגלים יצאו לתור את הארץ. בנות שליחתם היתה לטובה, אלא שהם לא עמדו בנסיון, והמסע גרם לבכיה לדורות. מצות הציצית שקבלנו בעקבות כך, באה ללמד אותנו כיצד יש לע"נ חיה שרה בת ר' משה ע"ה נכתב ע"י הרב שילה אופן.

לולב בַּחג הַסִּכּוֹת; יֵשׁ מִצְוֹת שְׁשִׁיכּוֹת דּוֹקָא לְמִקּוּמוֹת מְסִימִים. לְדַגְמָא: מִי שְׂרֹאָה אֶת מְקוֹם הַמִּקְדָּשׁ בְּחֻרְבָּנוֹ אוֹ מִי שְׁמַגְדֵּל תְּבוּאָה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל וְצָרִיף לְהַפְרִישׁ מֵהַתּוֹצֵרֶת תְּרוּמוֹת וּמַעֲשָׂרוֹת; יֵשׁ מִצְוֹת שְׁשִׁיכּוֹת לְמִקְרִים מְסִימִים. לְדַגְמָא: מִי שְׁמוּצָא אֲבָדָה בְּרָחוּב צָרִיף לְהַכְרִיז עָלֶיהָ וּלְהַשִּׁיבָהּ לְבַעֲלֶיהָ, אֲבָל מִי שְׂיוֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ וְלֹא רָאָה אֶת הַחֻפֵּץ לֹא מְחִיב בְּקִיּוֹם הַמִּצְוָה.

אֲבָל יֵשׁ מִצְוֹת שֶׁלֹּא שִׁיכּוֹת לְזִמּוֹ, לֹא לְמִקּוֹם וְלֹא לְמִצִּיאוֹת מְסִימָת — אֵלּוּ הֵן 'הַמִּצְוֹת הַתְּמִידִית'. הֵן מְכֻנּוֹת בְּשֵׁם זֶה מְשׁוּם שְׁחִיבּוֹן עַל הָאָדָם קִיּוֹם בְּכָל רֵגַע וּבְכָל מִצְבָּ. לְדַגְמָא: לְהֶאֱמִין בַּה'. הָאֵם הָאֲמוּנָה בַּה' שְׁמוּרָה לְמִצְבִּים מְסִימִים? בְּרוּר שְׁלֵא, יְהוּדִי הוּא מֵאֲמִין בְּן מֵאֲמִינִים בְּכָל רֵגַע בְּחַיּוֹ. הָאֵם יֵשׁ לְאַהֲבָ אֶת ה' דּוֹקָא בְּזִמּוֹן מְסִימִים? הָאֲהַבָּה שֶׁל יְהוּדִי לַה' שִׁיכּוֹת לְכָל זִמּוֹן וּלְכָל מִצְבָּ. אַחַת הַמִּצְוֹת הַמְשַׁתִּיכּוֹת לְסוּג זֶה הִיא מִצְוַת 'וְלֹא תַתּוֹרוּ'. יְהוּדִי מִצְוָה לְשִׁמֵר עַל הַמְחֻשְׁבָּה שְׁלוֹ הַיֵּטֵב וְלֹא לְתוֹר 'אֲחֵרִי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם'. בְּעוֹלָם מִצְוִיִּים פְּתוּיִים רַבִּים שְׁעָלוּלִים לְהַסִּיחַ אֶת דַּעְתּוֹ שֶׁל הָאָדָם מֵהַעֲקָה מֵעֲבוּדַת ה', וְעַל הָאָדָם לְהִשְׁמַר שְׁלֵא לְפָנוֹת אֵלֵיהֶם וּלְשַׁקֵּעַ בָּהֶם.

רִיצַת פְּאִחְלָאוֹת

הָאֵם הַמִּצְוָה הַזֹּאת קִיּוֹת גַּם כְּאֲשֶׁר אֲנִי יוֹשֵׁב לְבַדִּי בְּחֻדְרִי, כְּאֲשֶׁר אֵין סְבִיבִי

בְּבֵית מִמִּ"ד וּמִשְׁךְ הַזִּמּוֹן מְרַגֵּעַ תְּחִלָּתָהּ הָאֲזַעְקָה מְסַפִּיק לָנוּ כְּדֵי לְהַכְנִס אֵלָיו. נְכוֹן, אִם נִחְשֵׁב לְפִי הַגִּיּוֹן זֶה, לֹא נִמְצָא הַבְּדֵל גָּדוֹל בֵּין הַמִּקְרִים. אֲבָל מָה לַעֲשׂוֹת? פְּחַד הוּא פְּחַד. הוּא לֹא תְמִיד הַדְּבָר הַכִּי הַגִּיּוֹן בְּעוֹלָם. כְּשֶׁתּוֹקְפוֹת אֶת הָאָדָם מִחֻשְׁבוֹת מְסוּג זֶה נִעְלָם לוֹ הַהַגִּיּוֹן, אִזּוֹ לֹא וְתִסְבִּיר לוֹ.

אִיךָ בְּכָל זֹאת אֶפְשָׁר לְגַרֵשׁ אֶת הַפְּחַד מֵהַלֵּב? אֶסְבִּיר לָכֶם אֶת הַבְּעִיָּה קִצָּת יוֹתֵר: כְּשֶׁאֲמַרְמִים לְאָדָם "אֵל תִּחְשֵׁב עַל זֶה" הוּא עָלוּל לְהִלְחֹץ. כְּעֵת הוּא מְרַגֵּשׁ מְאִים עוֹד יוֹתֵר: לֹא רַק שְׁהַמְחֻשְׁבָּה עַל הַסְּפָנָה מְטוֹרֶדָה אוֹתִי, אֲלֵא שְׁנוֹסְפָה לָהּ עוֹד מִחֻשְׁבָּה טוֹרְדָנִית — כִּיִּצַּד אֲצַלִּיחַ לְהַפְטֹר מֵהַפְּחַד הַזֶּה? זֶה מְזִכִּיר לִי יֶלֶד שְׁלֵא מְצַלִּיחַ לְהִרְדֵּם בְּלִילָה רַק בְּגִלְלַת הַמְחֻשְׁבָּה עַל כֶּף שֶׁהוּא לֹא נִרְדָּם... וְכִּי עָלוּל הָאָדָם לְמִצָּא אֶת עֲצָמוֹ מְטוֹרֵד מֵהַסְּפָנָה פִּי שְׁנִים...

הַדְּרָךְ הַטּוֹבָה בְּיוֹתֵר לְהַפִּיג אֶת הַפְּחַד הִיא בְּדֻרָךְ כָּלֵל לְהַסִּיחַ אֶת הַדַּעַת. בְּרֵגַע שֵׁישׁ לִי פְעִילוֹת שְׁמַמְלֵאת אֶת הַיּוֹם וְאֶת הַמְחֻשְׁבוֹת שְׁלִי — אֲנִי שׁוֹכַח מֵהַפְּחַדִּים אֲפִלוּ מִבְּלִי לְשִׁים לֵב. לְכוּ מְמַלֵּץ לְהַעֲסִיק אֶת עֲצָמְנוּ בְּדַבָּרִים יְצִירָתִיִּים וּמוֹעִילִים, וְאִזּוֹ "מַעֲט אֹר דּוֹחָה הַרְבֵּה מִן הַחֲשֶׁךְ".

אֲנִיכָּה פְּתִיחַת

יֵשׁ מִצְוֹת שְׁשִׁיכּוֹת רַק לְזִמְנִים מְסִימִים. לְדַגְמָא: קְדוּשַׁת בְּשֶׁבֶת אוֹ נְטִילַת

ותמיד. בכל רגע עלולה לחדר לראשי מחשבה שאינה רצויה, וזה טבעי והגיוני. בסך הכל אני לא מלאה. אז מה כן מתבקש ממני? להיות שומר ערני. שומר העומד בפתח הקניון לא אמור לדעת האם מחבל עומד לחדר אליו ברגע זה. הוא לא עובד בחיל המודיעין או בשב"כ, אבל הוא אמור להיות דרוך ומוכן לכך בכל רגע. ברגע האמת עליו לעמד בפניו ולמנע את פניסתו של המפגע אל תוך השטח. אסור לו להרדם בשמירה.

כך היא עבודת היהודי. בכל רגע עליו להיות דרוך ומוכן לדחות מחשבות לא טובות שעלולות לחדר אל ראשו. אלו יכולות להיות מחשבות של פחד, או מחשבות לא טובות על החבר. מחשבות כאלו עלינו לדחות בשתי ידיים. ואיך אמרנו? העצה הטובה ביותר לכך היא השח הדעת. ברגע שראשי מלא בדברי תורה ומחשבות של חסד ועשיה טובה – דעתי מסחת לעננינים קדושים וכך היא נשמרת מכל פגע רע!

זוכרים מתי משיח מגיע? "בהשח הדעת!"

שנזכר לשמר את המחשבה ולתור רק במקומות הנכונים!

אף פתוי ואני מקרף רק בארונות עמוסים ספרי קדש? מסתבר שכן, וזו הסבה שמצות "ולא תתורו" משתייכת גם היא לאותו סוג מצוות שקיומן תמיד. מדוע?

ננסה רגע לעקב אחרי המחשבה שלנו. נגלה כי במהלך יום אחד מתרוצצות להן בראשו אלפי מחשבות, שונות ומשונות. אין רגע בו המחשבה עוצרת לגמרי, אין שניה בה אני לא חושב על כלום. לפעמים המחשבה שלי תהיה מרפזת במשהו ולפעמים פחות, אבל תמיד היא תהיה פעילה. לדגמא: כשאני מנסה להבין קטע מספר בגמרא או, להבדיל, לפתח תרגיל קשה בחשבון תהיה המחשבה מאמצת ומרפזת. לעמת זאת, כאשר אני נוסע מחוץ לעיר, מדביק את הפנים לחלון וצופה בנוף החולף – מקפצת לה המחשבה בראשי מהרהור להרהור, מנושא לנושא, ללא הרף.

למעשה, המחשבות שלנו הן סוג של לבוש. את בגדי החרף שלי אני לובש רק כאשר קר לי. את הבגדים היפים והמכבדים אני לובש לכבוד שבת או כאשר אני הולך לחתנה. לעמת זאת, יש בגדים שאני לובש בקביעות ומסיר אותם מגופי רק במצבים מסוימים. המחשבה שלי דומה לאותם הלבושים.

שבת שלום ומברך!

57

פרשת ויקרא

על המחשבה שלי אני חיב לשמר

ההתבוננות שלך מעודכנת? "זאת התורה לא תהא

מוחלפת" – בכל דור ודור עלינו לעסוק בתורה מיסודותיה בתורה שבכתב ושבעל פה, ולהתקדם בנתיב בו נמסרה התורה מדור לדור (עם החידושים והסייגים שנוספו על ידי חכמי כל דור, "כנגס על גבי ענק"). בנוסף ללימוד התורה נדרשת מכל אחד עבודת ה**התבוננות** – העבודה ליישב בשכלו ולהשיב אל לבו את יסודות האמונה בה' ובתורתו. על עבודת ההתבוננות להתאים למנטליות של המתבונן, כדי שהדברים יתיישבו אצלו באמת ובכנות. מעבר לשינויים מאדם לאדם, ישנם, בהשגחה פרטית, שינויי-מנטליות כלליים מדור לדור – שינויים בתפיסת העולם המדעית ושינויים תרבותיים שמעצבים את השקפת-העולם, צורת החשיבה והמנטליות של בני אותו דור. מי שינסה להתעלם מהשינויים הללו יחוש שההתבוננות שלו 'מעושה' ויש בה ממד של רמיה-עצמית.

דרכו של הרב גינזבורג מתאפיינת ברגישות ודריכות לשינויים במציאות, תוך תפיסה שלהם כמזמינים מענה חדש, עמוק ופנימי של התורה וכך בעצם מפרים אותה. השיעור המרכזי השבוע הוא דוגמה עיקרית להתבוננות מעודכנת, הנובעת מעומק תורתו של אדמו"ר הזקן אך מתרחבת בהתאם לתפיסת המרחב של המדע העדכני ביותר – התבוננות בהתהוות יש מאין של מציאות המורכבת ממרחב של זמן-מקום, שבתוכו מתחברים הכח והחומר (האנרגיה והמסה), ויש בו התפתחות של תנועה, חיים ואינטליגנציה. מעבר להרחבת היריעה, יש כאן גם היפוך של 'כיוון' ההתבוננות – במקום התבוננות 'גברית' מלמעלה למטה עוברים בדורנו להתבוננות 'נשית' מלמטה למעלה.

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון:
079-9211452 או 02-5434297 – המספר פתוח לניידים כשרים

